



## श्री साईलीला - लेखक - कवी बारावे स्नेहसंमेलन शिरडी - १९८६

श्रीसाईबाबा संस्थान शिर्डी ही एक आंतरराष्ट्रीय सुकिर्तीची आध्यात्मिक संस्था आहे. महात्मान श्रीसाईनाथांच्या परम पवित्र चरण स्पर्शानि पावन झालेली शिर्डी भूमी आहे. आज ही भूमी भारतातील एक ज्येष्ठ तीर्थक्षेत्र म्हणून ओळखली जाते. श्री बाबांच्या महानिर्वाणाला ६७ वर्षे झाली तरी बाबा याच भूमीत अद्याप वास करून आहेत अशी समस्त साईभक्तांची अपार श्रद्धा आहे. अशा या महान तीर्थक्षेत्रीच्या संस्थानैतर्फे दरमहा 'श्री साईलीला' नावाचे एक मराठीतून व इंग्रजी-हिंदीतून एक अशी दोन मासिके नियमित प्रकाशित होत असतात. या दिग्गत सुकीर्तीच्या मासिकातून लेखन करणाऱ्या लेखक कवींचे यंदाचे बारावे संमेलन रविवार ता. २ व सोमवार ता. ३ फेब्रुवारी १९८६ रोजी शिरडीस भरविण्यात आले होते. १९०५ साली पाहिले असे संमेलन भरविण्यात आले तेव्हा २०/२५ मंडळींच काय ती हजर होती पण यंदा २०० वर मंडळींनी हजर राहून आपले बावांवरील व या मासिकावरील प्रेम व्यक्त केले. यंदा १९८० ते १९८५ या काळात श्री साईलीलातून आपले साहित्य दोनदा तरी प्रकाशित झालेले असावे अशी अट लेखक-कवींवर घालण्यात आली होती व यामुळेच की काय संख्या वाढली होती. संमेलनास येणाऱ्या लेखक-कवींनी भरून पाठविण्याचा तक्ता यंदा श्री साईलीला नोव्हें-डिसें ८५ च्या दिवाळी अंकातच प्रसिद्ध करण्यात आला होता; व तक्ता भरून पाठविणे हेच निमंत्रण समजून ता. १ फेब्रु. ८६ चे सायंकाळपर्यंत शिरडीस यावे असे सूचित करण्यात आले होते.

यंदा हे संमेलन मंगल कार्यालयातील पहिल्या मजल्यावर घेण्यात आले. पहिले सत्र तिथेच झाले. पण नंतर जागा अपुरी पडू लागली म्हणून दुसरे, तिसरे व शेवटचे चौथे सत्र मंगल कार्यालयातील तळमजल्यावर घेण्यात आले. सभागृहात उत्तम प्रकारची विजेची रोषणाई करण्यात आली होती. सभागृहाच्या दालनात मुलायम गादीच्या बैठका दोन्ही बाजूंस अंधरून स्त्री-पुरुष लेखक-कवींची बैठक सोय करण्यात आली होती.

या संमेलनास ४ थ्या संमेलनाचे माजी अध्यक्ष व अहमदनगरचे विख्यात शिक्षणमहर्षि श्री. गणेश जयदेव उर्फ अप्पासाहेब चिंतांबर, ९ व्या संमेलनाचे अध्यक्ष श्री. रा.सी. कापडी कोल्हापूर, १० व्या संमेलनाचे अध्यक्ष श्री. लक्ष्मणराव नाईक इंदूर, मद्रास येथील ऑल इंडिया साई समाजाचे अध्यक्ष श्री. टी. केशवराव, चिटणीस डॉ. मुथू वेंकटरामन, बंगलोरच्या श्री साई स्पिरिच्युअल सेंटरचे अध्यक्ष श्री. एन. मुदलीयार, इंदूरचे विख्यात साईभक्त जस्टिस रंगे यांच्या सुविद्य संस्कृत पंडित कन्या कु. शांताताई रंगे, जबलपूरच्या शासकीय महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. ठाकूर भूपतीसिंह, कसौली-गरखलचे साईभक्त व हिमाचल प्रदेश शिक्षणमहर्षि श्री. पी.एल. गोयल, शिरडी साई मिशन हैद्राबादचे डॉ. श्री. एम. रंगाचारी, महाराष्ट्र राज्य अर्थखाते उपसचिव श्री. चकोर आजगावकर इ. पाहुणे मंडळी हजर होती. श्री साईबाबांना लहानपणी अनेकदा पाहिलेले

व त्यांच्या हातचा प्रसाद ग्रहण केलेले अंधेरीचे साईभक्त श्री. शंकरराव हरीभाऊ चौबळ हे पण उपस्थित होते.

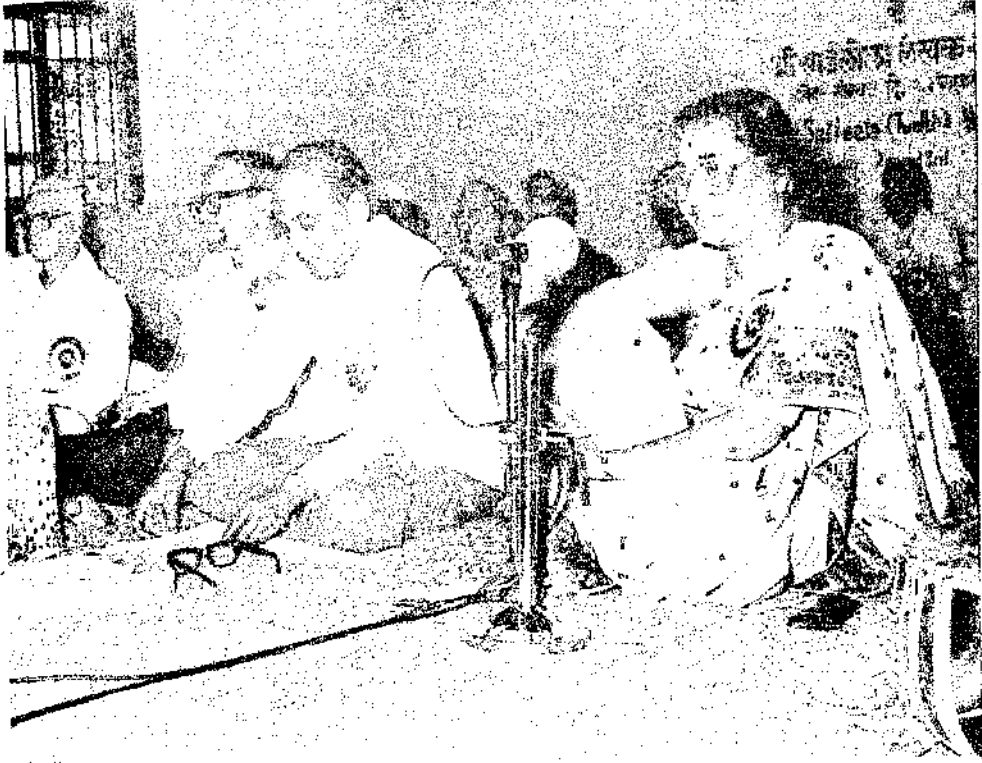
यंदा या संमेलनाच्या अध्यक्षपदी श्री साईबाबा संस्थान शिरडी प्रकाशन समितीचे अध्यक्ष श्री. विश्वासराव खेर हे होते. प्रमुख पाहुणे म्हणून मुंबईच्या दैनिक 'नवशक्ति'चे संपादक श्री. पुरा. उर्फ बापूसाहेब बेहरे हे सपत्नीक आले होते.

संमेलनास ठीक सुरुवात रवि. ता. २ रोजी सकाळी ९ वा. झाली. मंगल कार्यालयातील पहिल्या मजल्यावर थोड्या दाटीवाटीने भक्तमंडळी बसली होती. व्यासपीठावरील जागेत संस्थानचे कार्यकारी अधिकारी श्री. रा. द. बत्रेसाहेब, अध्यक्ष महोदय श्री. विश्वास राव खेर, मुख्य पाहुणे श्री. पु. रा. बेहरे व श्री. चकोर आजगांवकर, सौ. मनोरभा बेहरे, श्री. साईलीला इंग्रजी आवृत्तीच्या का. संपादिका डॉ. सौ. इंदिरा खेर, श्री. टी. केशवराव, डॉ. मुथ्युवेंकटरामन मद्रास, डॉ. रा. सी. कापडी, श्री. लक्ष्मणराव नाईक, श्री. शंकरराव चौबळ, विश्वस्त सदस्य डॉ. किर्तीकर, श्री. कोन्हाळकर, श्री. दर्प साहेब माजी न्यायालय अधिकारी, श्री. क. हि. काकरे साहेब व श्री साईलीला मराठी आवृत्तीचे का. संपादक सदानंद चेंदवणकर ही मंडळी बसली होती. संस्थानचे कार्यालयीन अधीक्षक श्री. द. चिं. पाठक साहेब, विश्वस्त सदस्य श्री. प्रकाश कारखानीस साहेब, श्री. प्रकाश देशपांडे, श्री. भाऊसाहेब साबळे व सुभाष चेंदवणकर ही मंडळी अन्य व्यवस्था पहात होती.

संमेलनाच्या सुरुवातीस श्री. श्रीराम सातडेकर यांनी स्वागत गीत गायले. त्यांचेबरोबर साथीला समिती विश्वस्त डॉ. किर्तीकर हे होते. यानंतर १९८५ या वर्ष काळातील दिवंगत साई भक्तांना मिनिटभर उभे राहून श्रद्धांजली बघण्यात आली. नंतर या संमेलनास आलेल्या साईभक्त लेखक-कवींचा परिचय करून घेण्याचा कार्यक्रम पार पाडण्यात आला. व्यासपीठावरील मंडळीचा परिचय श्री. बत्रेसाहेबांनी करून दिला. अध्यक्ष व प्रमुख पाहुण्यांचाही त्यांनी परिचय करून दिला. यानंतर चहापानाचा कार्यक्रम झाला.

यानंतर श्री. पु. रा. बेहरे यांनी सभेस उद्देशून भाषण केले. आपल्या भाषणात ते म्हणाले, "श्री साईबाबांची शिरडी हे एक प्रसिद्ध तीर्थक्षेत्र आहे. या तीर्थक्षेत्राचे पवित्र्य राखले गेले पाहिजे व ते राखणे हे साईभक्तांचे कर्तव्य आहे. कोणतही क्षेत्र स्थान हे 'पिकनिक स्पॉट' होता कामा नये. सरकारचे लांडे कारभार तीर्थक्षेत्रस्थानी चालू देता कामा नयेत. तीर्थक्षेत्री त्रितारांकित किंवा पंचतारांकित हॉटले काढून किंवा त्यांना काढण्यास परवानगी मिळता कामा नये. तीर्थक्षेत्रांचे विडंबन होता कामा नये. याबाबतीत भक्तांनीच जागरूक राहिले पाहिजे. साईबाबा हे महान होते. त्यांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेली भूमी, तीर्थक्षेत्र आज तिरूपतीशी स्पर्धा करू पहात आहे. भक्तमंडळींची येथे नेहमीच गर्दी होत असते. हिंदी भाषेत गोरखपूरहून श्री. हनुमान प्रसाद पोदार यांचे 'कल्याण' नावाचे मासिक जे प्रकाशित होत असते त्याने आध्यात्मिक व सांस्कृतिक कार्य करून फार मोठी कामगिरी बजावलेली आहे. आज लाखोवर प्रती या मासिकाच्या खपत आहेत. अहमदाबादच्या 'अखंड आनंद' या गुजराथी मासिकानेही असेच भरीव कार्य केले आहे.

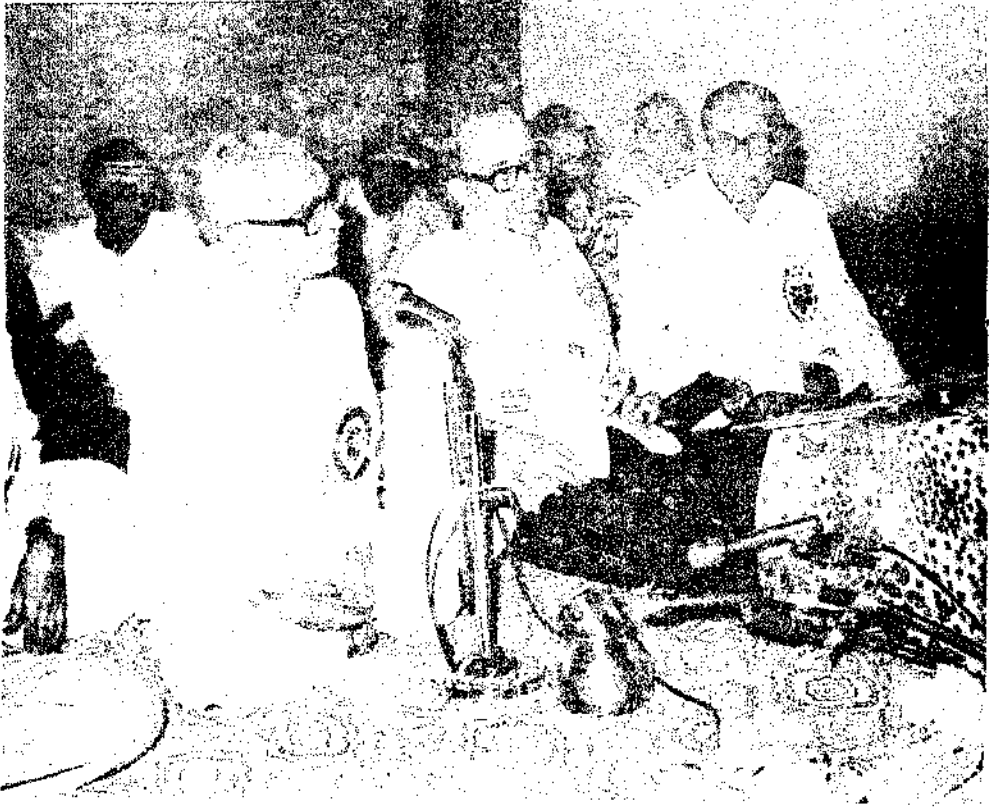
आहे. असा हा ग्रंथ भक्तांना स्वस्त किंमतीत मिळाला पाहिजे. श्री साईबाबांच्या नावाने, निमित्त्याने महाराष्ट्राची आध्यात्मिक परंपरा आणि धार्मिक विचार घराघरापर्यंत जाणे अधिक महत्वाचे आहे. तेव्हा साईसतचरित स्वस्तात स्वस्त विविध भाषाभाषांमधून उपलब्ध व्हावे, तसेच साईबाबांचे विचार आणि त्यांनी निर्माण केलेली परंपराही एकदेशीय नाही; संकुचित नाही ती उदार व व्यापक परंपरा आहे व या परंपरेचे दर्शन 'साईलीला' मासिकातून घडले पाहिजे, व त्यासाठी संस्थानने या मासिकावर भरपूर खर्च करण्याची तयारी ठेवली पाहिजे असे आपले विचार प्रगट केले.



श्री. पु. रा. बेहेरे यांच्या भाषणाचा इंग्रजी अनुवाद सादर करताना साईलीला इंग्रजी आवृत्तीच्या कार्यकारी संपादिका प्रा. डॉ. इंदिराताई खेर.

श्री. बेहेरे यांच्या भाषणाचा समारोप करताना संमेलनाचे अध्यक्ष व संस्थानच्या प्रकाशन समितीचे कार्याध्यक्ष श्री. विश्वासराव खेर यांनी श्री साईसचरिताचे विविध भाषाभाषांमधून अनुवाद करण्याचे काम चालू झालेले आहे व साईबाबांचा संदेश जगात सर्वत्र पोहोचविला गेला पाहिजे. संस्थानच्या प्रकाशनांच्या बाबतीत प्रमुख पाहुण्यांनी केलेल्या मौलिक सूचनांचा अवश्य विचार करू असे सांगितले.

या संमेलनाला मद्रास, बंगलोर, पंजाब, गुजराथ, कर्नाटक इ. राज्यातून विविध भाषी साईभक्त लेखक-कवी मंडळी हजर होती तेव्हा श्री. बेहेरे यांच्या मराठी भाषणाचा इंग्रजी अनुवाद श्री साईलीला इंग्रजी हिंदी आवृत्तीच्या कार्यकारी संपादिका सौ. इंदिरा खेर यांनी केला.



श्री साईलीला लेखक-कवी संमेलन प्रसंगी प्रमुख पाहुणे 'नवशक्ति'कार श्री. पुरा. बेहेरे भाषण करताना. शेजारी प्रकाशन समिती अध्यक्ष श्री. विश्वासराव खेर व त्यांचे शेजारी कार्यकारी अधिकारी श्री. रा. द. बत्रेसाहेब.

मराठी भाषेत ज्ञानेश्वर, रामदास, तुकाराम इ.इ. संतांची व त्यांच्या साहित्याची अतिशय समृद्ध अशी परंपरा आहे. गजानन महाराज, अक्कलकोट स्वामी, साईबाबा इ.इ. सिद्ध पुरुषांची, सत्पुरुषांची मोठी परंपरा आहे. असे असताना या सर्व परंपरा 'श्री साईलीला' मासिकात प्रतिबिंबित झाल्या पाहिजेत. या मासिकात महाराष्ट्राच्या आध्यात्मिक परंपरेचे धार्मिक आणि आध्यात्मिक विचारांचे दर्शन घडले पाहिजे. या मासिकाचा दर्जा उंचावला पाहिजे, वाढला पाहिजे.

श्री. बेहेरे पुढे म्हणाले, आज 'बायबल' फुकट वाटले जाते. साईबाबा हे सर्वात मोठे मिशनरी आहेत. त्यांचे दाभोलकर लिखित 'साई सच्चरित' हा पवित्र ग्रंथ बायबलप्रमाणेच आज कमीत कमी किंमतीत विकला गेला पाहिजे. ज्ञानेश्वरी पारायणाप्रमाणे श्री साई सच्चरिताचे पारायण करताहेत हे दृश्य सर्वत्र दिसले पाहिजे. साईचा हा ग्रंथ अतिशय प्रसादिक आणि खुद्द बाबांच्या प्रेरणेने व मार्गदर्शनाने तयार झालेला आहे. दाभोलकर लिखित या ग्रंथावर एकनाथी भागवताची छया पडलेली आहे. वाङ्मय दृष्ट्या हा ग्रंथ महिपतींच्या संत चरित्रांच्या मालिकेत बसण्याच्या योग्यतेचा



दुपारी ठीक ३ वाजता दुसरे सत्र सुरू झाले. मंगल कार्यालयातील तळ मजल्यावर ते भरविण्यात आले. यावेळी संस्थानचे एक विश्वस्त व प्रकाशन समितीचे सदस्य श्री. प्रकाश कारखानीस अध्यक्षपदी होते. सुरुवातीस श्री. अशोक म्हात्रे यांनी काही भक्तिपर कविता गाईल्या.



संमेलनाच्या दुसऱ्या सत्राचे संचालन करताना अध्यक्ष श्री. प्रकाश कारखानीस, शेजारी श्री. बत्रेसाहेब.

दुपारच्या या चर्चा सत्रात शिरडी संस्थानची प्रकाशने व श्री साईलीला मासिक या संबंधी सूचना भक्त लेखक मंडळींनी केल्या. एकंदर ३७ मंडळींनी यात भाग घेतला व आपापले विचार प्रगट केले.

या सत्रातच कोल्हापूरचे वयोवृद्ध साईभक्त व माजी अध्यक्ष डॉ. रा. सी. कापडी व इंदूरचे श्री. लक्ष्मणराव नाईक यांचीही भाषणे झाली.

येथपर्यंत सात वाजले व मंडळी सायं प्रसाद भोजनासाठी गेली. एकीकडे रात्री ९ वा. 'शिरडीचे साईबाबा' हा मराठी चित्रपट दाखविण्यात आला. त्यावेळी काही भक्तमंडळी बैठकस्थानी हजर होती तर काही मंडळी साई दरबारात काव्य गायनाची हजेरी लावित होती, तर काही ती ऐकत होती.

दुसऱ्या दिवशी सोमवार ता. ३ फेब्रु. रोजी सकाळी ९ वा. तिसऱ्या सत्रास सुरुवात झाली. यावेळी श्री साईलीलाच्या श्री साईकाव्य बहार विशेषांकाचे प्रकाशन श्री. पुं. रा. बेहरे यांचे हस्ते करण्यात आले. या खास अंकात ९६ कवी-कवयित्रींच्या साईपर कविता समाविष्ट करण्यात आलेल्या आहेत. आजवर एकाच अंकात इतक्या कविता कधीच प्रसिद्ध करण्यात आल्या नाहीत. ज्यांच्या कविता या अंकात आहेत त्यांना प्रमुख

पाहुण्यांच्या हस्ते अंकाचे वाटप व प्रसाद धन देण्यात आले. एकंदर ४२ अशी मंडळी हजर होती.

यानंतर कार्यकारी अधिकारी श्री. बत्रेसाहेब यांचे हस्ते श्री. पु. रा. बेहेरे व सौ. मनोरमा बेहेरे यांचा शाल व श्रीफल हार देऊन सत्कार करण्यात आला. साईदर्शन आपल्या चक्षुंनी घेतलेले वयोवृद्ध साईभक्त श्री. शंकरराव चौबळ यांचाही याप्रसंगी हार व श्रीफल देऊन श्री. बत्रेसाहेबांनी सत्कार केला. सत्कारानंतर श्री. चौबळ यांनी साई सहवासातले आपले अनुभव कथन केले. माजी न्यायालय अधिकारी श्री. काकरे साहेबांनीही समयोचित भाषण केले. मद्रासचे ऑल इंडिया साईसमाजाचे अध्यक्ष श्री. टी. केशवराव यांनीही या प्रसंगी भाषण करून या संमेलनास आपल्याला निमंत्रित केल्याबद्दल आभार प्रदर्शन केले. यानंतर श्री. व सौ. बेहेरे व त्यांचेबरोबर श्री. व सौ. खेर मुंबईला रवाना झाली. सभागृहात काही वेळ काव्य गायनाचा तर काही वेळ सूचनांचा कार्यक्रम झाला व तिसरे सत्र ठीक ११.३० वा. संपले.

दुपारी ठीक ३ वा. चौथ्या व शेवटच्या सत्रास सुरुवात झाली. यावेळी श्री. विपीन स्वादियांचे चिरंजीव व कन्यकानी भक्तांची भरपूर करमणूक केली. काही वेळ काव्य गायनात गेला, काही वेळ भक्तांनी आणखीन काही सूचना करण्यात गेला. कु. शांताताई रेगे यांनी अस्खलित हिंदीत भाषण करून साईभक्तीची ज्योत अखंडितपणे प्रत्येकाने तेवत ठेवावी असे आवाहन केले. यानंतर संस्थानतर्फे उपस्थित साई लेखक-कवी यांचा सत्कार करण्यात आला. याप्रसंगी संस्थानतर्फे हार व श्रीफल, अहमदनगरचे साईभक्त व माजी अध्यक्ष श्री. ग. ज. चिदंबर यांनी भेट दिलेली द्वारकामाईतील साईची प्रतिमा, दिल्लीचे श्री. आर. एस. चिटणीस यांनी दरवर्षाप्रमाणे पाठविलेले श्रीसाईचे सुंदर रंगीत कॅलेंडर, श्रीसाई सुधा - ट्रस्ट गस्खलचे श्री. पी. एल. गोमल यांनी आपला साईमहिमा अंक व त्यासोबत सुंदर



संमेलनाला आलेल्या स्त्री पुरुष लेखक बंधु-भगिनींचा मेळावा.



चाव्या अडकवण्याची साखळी व शिर्डीच्याच श्रीमती लीलाताई गुजराथी यांनी दिलेली खाऊभेट प्रत्येकास अध्यक्ष श्री. प्रकाश कारखानीस यांचे हस्ते देण्यात आल्या.

श्री. बत्रेसाहेब यांनी सर्वांचे आभार मानले. पुरुष विभागांतर्फे श्री. जगदीश देवपूरकर व महिला भक्तांतर्फे डॉ. सौ. सुमनी खानविलकरांनी आभार मानले व सौ. आसावरी वायकूळ यांनी गायिलेल्या निरोपगीत गायनाने व त्यानंतर पसायदानाने हा दोन दिवसांचा सोहळा संपला.

रात्री भोजन, दरबारात हजेरी, आरती हा कार्यक्रम झाल्यावर दुसरे दिवशी आलेली पाहुणे मंडळी घरोघर परतली. संस्थानने निवास, भोजन, चहापान इ.ची व्यवस्था चोख ठेवली होती.

संमेलनाची छायाचित्रे — श्री. जगन्नाथ कुलकर्णी, पुणे



## श्रीसाईबाबांचा धर्म

श्री. शं. ग. सारंगधर

अ/८, डहाणूकरवाडी

कांदिवली (पश्चिम)

मुंबई ४०००६७

असे म्हणतात की नदीचे मूळ व ऋषीचे (साधुचे) कुळ शोधू नये. पण श्रीबाबा ह्यात असताना त्यांचे कुळ शोधण्याची खूप उठाठेव झाली. श्रीबाबा धूप खेड्याचे पाटील श्री. चांदभाई यांच्या घरच्या लग्नाच्या वऱ्हाडाबरोबर शिरडीस आले. हे धूप खेडे मराठवाड्यांतील निजामच्या राज्यांतील. म्हणून साईबाबांच्या बोलण्यात यवनी शब्द वारंवार येत. व्यक्तिचे वास्तव्य ज्या भागांत असते त्या भागांतील भाषेचा परिणाम त्याच्या मातृभाषेवर. सहाजिकच होतो. पण धर्माचा याच्याशी संबंध येत नाही. धर्म जन्मानी येतो, भाषेवर संस्काराचा परिणाम होत असतो.

श्रीसाईबाबा हिंदू होते ते मुसलमान नव्हते याबद्दल श्रीसाई-सच्चरितात अनेक ठिकाणी उल्लेख आढळतात. हे श्रीसाई-सच्चरित हेमाडपंतानी (श्री. गोविंदराव दाभोलकरानी) श्रीसाईबाबांच्या अनुज्ञेने लिहिले आहे. इतकेच नव्हे तर श्रीसाईबाबांनी जसे सांगितले तसे मी लिहित गेलो असे हेमाडपंत जागोजागी म्हणतात.

तोच की साई अनुमोदिता। तोच तो माझा बुद्धिदाता।

तोच मूळ चेतना चेतविता। तयाची कथा तोच करी।

(सा. स. अ. ४० ओ. १३)

श्रीसाईसच्चरितात असे उल्लेख वारंवार आढळतात. 'अल्ला तेरा भला करेगा' असे

श्रीसाईबाबांच्या तोंडचे उद्गार जरी अनेक ठिकाणी पोथीत सांपडले तरी तेवढीच गोष्ट ते हिंदू नव्हते हे सिद्ध करण्यास पुरी पडणार नाही. उलट त्यांचे हिंदुत्व पटविणाऱ्या खूणा श्रीसाईसच्चरितात विपुल आहेत.

बाजूलाच असलेले मारूतीचे देऊळ सोडून आपल्या वास्तव्यासाठी त्यांनी गांवातल्या एका पडक्या मशिदीचा आश्रय घेतला हीच गोष्ट अनेकांच्या त्यांच्या बदलच्या गैरसमजास कारणीभूत झाली. पण असा समज करून घेणारांनी त्या जागेचे वर वर जरी निरीक्षण केले असते तरी यवनांना अप्रिय (निषिद्ध) अशा कितीतरी गोष्टी या जागेत चटकन त्यांचे नजरेस पडल्या असत्या. तेथील घंटानाद, अंगणांतील तुळसी- वृंदावन ही फक्त हिंदू मंदिरांतच आढळणार. मशिदीत नाही. टाळ-मृदंगाच्या साथीसह भजन-किर्तनाचे स्वर मंदिरातूनच येणार.

आणि ती अखंड पेटत असणारी पवित्र धुनी, ती हिंदू धर्मस्थानातच दिसणार. अशा या वास्तूच त्यांनी नामांतर केल- द्वारकामाई! पण धर्माच्या बंधनांनी त्यांना इथे कुणाला मजाव करायचा नव्हता. कारण प्रवाशासाठी जातीचा धर्माचा विचार त्यांना मान्य नव्हता. तेव्हातः

चोखामेळा जातीचा महार। रोहिदास हा तो चांभार।

सजन कसाई हिंसा करणार। जातीचा विचार काय यांच्या।

(सा.स.अ. १२ ओ.१६३)

या 'द्वारकामाई'बदल ते म्हणतातः

मोठी कृपाळू ही मशीदमाई। भोळ्या भाविकांची ही आई।

कोणी कसाही पडो अपायी। करील ही ठायीच रक्षण।

(सा. स. स. २२)

सुरवातीला श्रीबाबा कुणाला आपली पूजा-आरती करू देत नसत. पण पुढे भक्तांना त्यासाठी त्यांनी आडकाठी केली नाही. श्रीसाईबाबा मुसलमान, आपण त्यांना का नमस्कार करावा, का पूजावे? असे विकल्प आरंभी ज्यांचे मनांत उठले, त्यांना त्यांनी त्यांच्या उपास्य देवतेचे वा गुरुचे आपल्या जागी दर्शन देऊन विस्मय चकीत केले. त्यांच्यांत परिवर्तन घडवून आणले.

एका मामलतदारा बरोबर आलेल्या डॉक्टराना त्यांचे उपास्य दैवत जे जानकीराम त्या रूपात श्रीबाबा त्यांना दिसले. सामुद्रीक श्री. मुळे यांना त्यांचे गुरु घोलपस्वामी श्रीबाबांचे ठिकाणी नजरेस पडले. (पहा: अध्याय १२) श्री. तात्यासाहेब नूलकरांचे स्नेही डॉ. पंडित यांनी तर चक्रे श्रीबाबांचे कपाळावर त्रिपुंड्र रेखिला. कां, तर त्यांना श्रीबाबांचे ठिकाणी आपले गुरु 'काका पुराणिक'च बसले आहेत असे वाटले. श्रीबाबांनी या गोष्टीला हरकत कशी घेतली नाही याचाच -तर भक्तजन अचंबा करीत राहिले. (पहा अ.११)

शिवभक्त मेघाला ते श्रीशंकराच्या रूपात दिसत व तो श्रीबाबांची बेलानी (बिल्वपत्रांनी) पूजा करी. श्रीसाईसच्चरितांत असे अनेक प्रसंग वर्णन केलेले आहेत. श्री. नानासाहेब





चांदोरकरांसाठी त्यांनी

'तद्विद्धि प्रणिपातेन, परिप्रश्नेन सेवया।

उपदेश्यति ते ज्ञानं ज्ञानिनस्तत्त्व दर्शिनः।'

या भगवत् गीतेतील चवथ्या अध्यायातील वरील श्लोकावर केलेले प्रवचन। विवरण-  
त्यांच्या हिंदुत्वाचा आणखी याहून वेगळा पुरावा कोणता हवा?

जन्मजात धर्म खर तर फक्त सामान्यासाठी असतो. संत हे जाती-धर्माच्या बंधना पलिकडे गेलेले असतात. त्यांचा धर्म एकच मानवता! उत्तरेच्या गंगेचे पाणी दक्षिणेच्या रामेश्वराला अभिषेकासाठी घेऊन निघालेल्या एकनाथानी वाटेत तहानेने व्याकूळ झालेल्या गर्दभाला ते पाजले. रामेश्वराच्या अभिषेका पेक्षा एका जित्या जीवाचे प्राण त्यांना अधिक मोलाचे वाटले. अशी ही भूतदया! अशी ही करुणा! श्रीसाईबाबांच्या चरित्र परिशीलनांतून त्यांच्या धर्माचा शोध लागतो तो पण मानव-धर्माचा. कारण संत मानतात एकच धर्म:

मानवता!

वारंवार त्यांच्या धर्माबद्दल शंका प्रगट केल्याने प्रक्षोभित झालेल्या श्रीबाबांना एका विजयादशर्माचे दिवशी अंगावरील सारे कपडे धुनीत टाकून जमलेल्यांना सवाल केला:

त्वेषं टवकारीले नयन। क्रोधे झाले आरक्त नयन।

म्हणती 'करा रे आतां निदान। मी मुसलमान कीं हिंदू'।

(अ.४२ ओ. २७ सा. स.)

## बुकस्टॉल

श्री साईबाबांचे दर्शनास घेणारे भक्तांची संख्या फारच मोठी असते. दर्शनास आलेल्या भक्तांना बाबांचे जीवनावरील पुस्तके व बाबांचे विविध फोटो खरेदी करण्याची उत्कंठा असते. भक्तांना विनाविलंब पुस्तके व फोटो उपलब्ध होणेचे कामी मंदीरासमोरील पुस्तक विक्री विभागाची सेवा अपूर्ण पडू लागल्याने दि. २२।१०।८५ रोजी गुरुस्थान इमारतीचे शेजारी अद्यावत् पुस्तके व फोटो विक्री विभाग संस्थानने सुरू केला आहे. सकाळी ६.०० ते रात्री १०.०० पर्यंत ही सेवा उपलब्ध असल्याने साईभक्तांची फार मोठी सोय झाली आहे.

## कफनी

डॉ. सौ. सुमन खानवीलकर

बाईपूना रोड लोणावळा

कफनी केवळ तीन अक्षरी शब्द एका पेहराव्याचे नाव जो बाबा नित्य वापरत असत.

पण हे केवळ बाबांचे अंग झाकण्याचे वस्त्र नव्हते ते.

ती होती कफनी ती काय बाबांच्या शरीराचे थंडीवाऱ्यापासून संरक्षण करण्यासाठी नव्हती ती.

जे पूर्ण ब्रम्ह आहे. त्याला थंडीवाऱ्याची लज्जा रक्षणाची काय गरज.

ती होती सामान्य लोकांसाठी ज्यांना कोणी नाही आधार त्यांच्यासाठी.

कफनी म्हणजे काय

क म्हणजे कपट

फ म्हणजे फसवणूक

नी म्हणजे नियती

ज्यांनी या बाबांच्या कफनीचा आश्रय घेतला आहे. त्यांचे या जगातील कपटी माणसापासून धार्मिक, व्यवहारिक फसवणूकीपासून आणि काळाच्या क्रूर नियतीच्या खेळापासून संरक्षण करणे हा त्या कफनीचा धर्म आहे. दया, क्षमा, श्रद्धा नि सबूरी ही जशी बाबांची शिकवण आहे. तसेच भक्तजनांसाठी कफनीरूपी बाबांचे छत्र आहे, आणि हे छत्र ३२ हात कापडा इतके मर्यादित नाही. तर ते गगना इतकेच अमर्याद आहे.

कोठेही जा कोठेही असा ते सदैव तुमच्या डोक्यावर आहेच हे लक्षात ठेवा.

बाबा तुमची कफनी केवढी मोठी. ती इतकी मोठी का बरे? त्याचे कारण काय असावे.

याचा मी विचार करत असे. नुसते अंग झाकण्यासाठी ३/४ वार कापड फुले असते. पण तुम्हाला ३२ हात लांबीचे कापड कफनीसाठी लागत असे. ते तुम्ही नंदूवाण्याकडून घेत असा त्याला ४ रु. देत होता.

तसेच बाळा शिंप्याला शिलाई चार हपये देत असा.

बाबा यात क्वही तरी मतीतार्थ असावा. असे वाटून मी विचार करू लागले. तेव्हा मला असे वाटते.

मोठी कफनी शिवण्याचे कारण बाबा तुमची लेकरेच भरपूर त्यांचे थंडीवाऱ्यापासून रक्षण करायचे त्यासाठी त्या भक्तांना आपल्या जवळ घ्यायचे त्यांचे प्रेमाने संरक्षण करायचे अर्थात कफनीत सारे भक्त ठेवायचे व ते पडू नयेत म्हणून कफनी चारी बाजूंनी गोळा करून ते सुद्धा किती आस्ते आस्ते.

त्या प्रेमळ मायेनी ओथंबलेल्या सहवासाचा भक्तांना आनंद मिळावा. पण मधूनच संसारी लोक कसे त्रासलेत जे प्रभूपदाकडे वळले नाहीत त्यांचे कसे काय चालले आहे. याची थोडीशी तरी जाणीव व्हावी म्हणजे जे भक्त प्रभूपदी लीन झालेत त्यांना परत या संसारी सुखाची आस लागू नये. यासाठीच खाद्याजवळ कफनी फाटलेली

अने हे प्रत्येक फांटो वरून लक्षात येते.

त्वामुळे संसारी जीव बाबांच्या सहवासात जाऊन सुद्धा गुदमरत नसत कारण तसे पाहिले तर बाळा शिंप्याकडून शिवून आलेली कफनी बाबा तुम्ही परत शिवत असा च मग अंगात घालत असा

मग ही फाटलेली कफनी शिवता आली नसती का!

पण न शिवण्याची कारणे एकतर गरीबीला लाजू नका हे सांगणे असेल किंवा बरोबर प्रमाणे भक्तजनांना कफनीत बाहेरील मायावी जगाचा आवाज यावा असे असेल.

आता त्यांना ३२ हात कापडच लागे याचे कारण असे असावे की चमक नि नमक असे दोन भाग ग्रंथाचे त्यातील एकांत ३२ रुद्ररूपी पूजा आहे, कृष्णाच्या ३२ खोड्या कृष्णालेले आहेत खांड्या म्हणा लक्षणे म्हणा हे समजावे की मी कृष्ण अवतार आहे रुद्ररूपही आहे. समुद्र लहरी ३२ प्रकारच्या अर्थात माझ्या नामाचा खडा टाकलात तर मी ३२ जन्म तुमचा उद्धार करीन. तसेच तुमचे अन्न की ज्याच्यावर तुमचे संपूर्ण जीवन अवलंबून आहे. ते चावून पचविण्यासारखे करण्यासाठी देवाने ३२ दात दिले आहेत. त्याचा उपयोग तुम्ही चांगल्या कामासाठीच करावा असे हे साऱ्या भक्तांच्या लक्षात घ्यावे म्हणून हे ३२ हात कापड बाबा वापरत असावेत.

त्या कपड्याची किंमत चार रुपये शिलाई चार रुपये अर्थात त्याचे कारण सुद्धा असेच काही असावे संतांच्या प्रत्येक वागण्यात अर्थ असतो.

या चार अंकाची शिकवण अशी असू शकेल.

चार खाणां :- जारज, अंडज, खेदज, उद्भिज, चार वाचा :- परा, पश्यति, मध्यमा, वैश्वरी  
चार पुरुषार्थ :- धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष, चार महाकाव्ये :- प्रज्ञानब्रम्ह, अहं ब्रम्हासि, तत्त्वमसि, अयमात्माब्रम्ह. चार अनुबंध चतुष्टये :- अधिकारी, विषय, प्रयोजन, संबंध. चार वेदः ऋग्वेद, यजुर्वेद, सामवेद, अथर्ववेद चार आश्रम :- ब्रम्हचारी, गृहस्थाश्रम, वनप्रस्थाश्रम, संन्यासाश्रम चार साधन चतुष्टये :- विवेक, वैराग्य, षट्संपत्ती मुमुक्षुत्व, चार अंतःकरण चतुष्टये :- मन, बुद्धी, चित्त, अहंकार, चार युगेः सत्य, द्वापार, त्रेता, कलियुग चारवर्ण :- ब्राम्हण, क्षत्रिय, वैश्य, शुद्र या प्रत्येक वाक्यातला अर्थ माणसाने लक्षात घेऊन वागले पाहिजे. जसजशी कर्मे करशील तसतसे पुढील जन्मात सुख भागशील अगर दुःख. तेव्हा या साऱ्या गोष्टी नीट लक्षात ठेवाव्यात आपल्या भक्तांनी म्हणून हा चार रुपयांचा आकडा असावा. अज्ञान निर्वृत्ती आणि ज्ञान प्राप्ती यासाठी व भक्तांना सत्य असत्याचे दर्शन घडावे, भक्तांचे अज्ञान दूर करून त्यांना सन्मार्गाला लावावे. मानव जन्माचे सार्थक करावे. आपण स्वतः वागून बाबांनी भक्ताला ज्ञान दिले. मी कोण हे जाणावे, संसागत राहून सारे नश्वर आहे हे ध्यानांत ठेवावे.

यासाठी बाबा अतोनात झटले. भक्तांनाही पटवून दिले अरे ही कफनी शेवटी आपल्याला लोक चढवतात कफनी ती सुद्धा या देहासहीत येथेच रहाते बरोबर म्हणजे अज्ञान्या बरोबर फक्त तुमचे बरेवाईट कर्म येते हे तुम्ही लक्षात ठेवा नि प्रभुचरणाचा प्रभूनामाचा आश्रय घ्या.

## प्रचिती

श्री. गोविंद गोखले

४०१ सोनल, एस.ई.एस. हायस्कूलजवळ

पांच पाखाडी ठाणे ४००६०२

श्री बाबांनी आमच्या कुटुंबास गेल्या २ वर्षांपासून त्यांचेकडे आकृष्ट केले असून २ वेळां आम्हास शिर्डीला वारी घडवुन आणली आहे. तेव्हापासून काहीना काहीं कारणांमुळे श्री बाबांचे सतत स्मरण होत असते.

ता. २७ नोव्हेंबरची गोष्ट आहे. मी स्कूटरवरून जात असताना मला एका रिक्षाने ठेकर दिली व त्यामुळे स्कूटर व मी असे आम्ही दोघेही पडलो. उजवा हात व पाय ह्यावर खरचटल्याच्या जखमा होत्या. मनगटास एका मार बसला असावा किंवा फ्रॅक्चर झाले असावे मनगट दुखत होते. कशीबशी स्कूटर चालू करून मी माझ्या कामानिमित्त जुन्या घरी गेलो होतो. तेथून शेजाऱ्याकडून बर्फ मागुन घेऊन हात शेकला व घरी परत आलो. झोपण्यापूर्वी आयोडेक्स लावले व झोपलो. रात्री माझा हात अतिशय दुखू लागला व मनगट हलविता येत नव्हते. पोटात खड्डा पडल्यासारखे वाटले. मी फार घाबरून गेलो वाटले जर फ्रॅक्चर असेल तर कमीतकमी महिनाभर उजवा हात फ्लॅस्टरमध्ये ठेवावा लागणार, व त्यामुळे माझी मोठी पंचाईत होणार. मी एका राष्ट्रीयकृत बँकेचा शाखाव्यवस्थापक असल्यामुळे ह्या महिन्यात रजेवर रहावे लागल्यास वर्षाच्या व्यवसाय प्रगतीचा इष्टांक गाठण्यासाठी धडपड करता येणार नव्हती. अशावेळी श्रीसाईमाऊली शिवाय कोणाची आठवण येणार, लगेच उठून बाबांचे फोटोसमोर प्रार्थना केली की हाताला फ्रॅक्चर होऊ नये व फ्लॅस्टर शिवाय हात बरा व्हावा. त्यानंतर गरम पाण्यामध्ये हात शेकवला व पुन्हा मलम व उदी दोन्हीही हातास लावून झोपलो. दुसरे दिवशीही हात ठणकत होता पण ऑफिसचे महत्वाचे काम असल्यामुळे हेड ऑफिसला जाणे भाग होते. त्याप्रमाणे जाऊन आलो. सायंकाळी एक्स रे काढून घेतला. आणि काय आश्चर्य फोटोमध्ये व रिपोर्टमध्ये फ्रॅक्चर नव्हते. तेथल्या डॉक्टरनी नंतर मला स्टरेच बँडेज बांधण्यास सांगितले व वेदना नाशक गोळ्या दिल्या. सांगायचे राहून गेले की ज्यावेळेस मी बाबांना माझ्या हाताबद्दल प्रार्थना केली होती. आज माझा हात ९९% बरा झालेला आहे व त्याच हाताने श्री साईमाऊलीने मला त्यांच्या 'श्रद्धा व सबुरी' व भक्तासाठी 'नित्य मी जिवंत जाणा हेचि सत्य' ह्या लेखाद्वारे कळविली आहे. श्री साईमाऊलीची कृपा अशीच आम्हावर व इतर अनेक भक्तांवर सतत राहो अशी साईचरणीं प्रार्थना.

### श्रीसाईलीला

पुढील अंक श्रीरामनवमी विशेषांक म्हणून  
थाटात प्रसिद्ध होईल.

पूजा अशी करता येणं शक्य असते व ते या खुशीत असतात कीं, आपण वस्तू दिल्या कीं, बावा खूष असतात. या उलट ज्या भक्तांना वेळे अभावी किंवा सुस्थिती अभावी अशी पूजा करणे अशक्य असते त्यांना खंत असते कीं, आपण श्रींना अतृप्त ठेवत आहोत व पर्यायाने आपली पूजा श्रीपर्यंत पोचत नाही.

खरं तर पूजा हा प्रकार चित्तशुद्धीसाठी असतो. त्यांत ब्राह्म उपचारापेक्षा अंतःकरणातील शुद्ध भावावरच तिची सफलता असते.

या संबंधी भगवद्गीतेच्या ९ व्या अध्यायातील २६ वा श्लोक अतिशय समर्थक आहे.

“पत्रं पुष्पं फलं तोयं यो मे भक्त्या प्रयच्छति ।

तदहं भक्त्युपद्धतमजामि प्रयतात्मनः” ॥

ज्ञानेश्वरानी या श्लोकावर जे ओवीपूर्वक विवेचन केले आहे त्यात पूजेचे मर्म अगदी उघड करून सांगितले आहे. ते म्हणतात,

“हे सांगावे काय किरीटी तुजांचि देखिलें आपुल्या दिठी। मी सुदामाचिया सोडी गांठी पळ्यालागीत। ३९४ ॥ पै भक्ति एकी मी जाणें। तेथ सान थोर न म्हणे आम्ही भावाचे पाहुणे। भलतेया ॥३९५ ॥ थेर पत्र पुष्प फळ’। हे भजावया मिस केवळ। वाचूनि आमुचा लाग निष्फळ। भक्ति तत्व ॥३९६ ॥ म्हणोनी अर्जुना अवधारीं। तू बुद्धि एकी सोपारी करीं। तरि सहजें आपुलिया मनोमंदिरीं। न विसंवे मातें ॥३९७ ॥

श्री साईसच्चरितात २६ व्या अध्यायात हेमाडपंतांनी भक्तीचे अंतरंग अतिशय रसाळपणे विशद केले आहे. ते म्हणतात,

“आनंदाश्रु उष्णजीवन। करू तेणें चरणक्षालन। शुद्धप्रेम चंदन चर्चन। करवूं परिसच्छप्रद

हे अंतरंग पूजाविधान। बाह्योपचार पूजेहून।

येणें तुज सुप्रसन्न। सुखसंपन्न करूं कीं।

सात्विक अष्टभाव-कमल। अष्टदल अतीव निर्मल।

मन करूनि एकाग्र अविकल। वाहूं, निजफल संपादूं।

लावूं भावार्थ- वुका भाळा। बांधूं दृढभक्तीची मेखळा।

वाहूं पदांगुष्ठी गळां। भोगूं सोहळा अलोलिक।

प्रीतिरत्नालंकार मंडण। करूं सर्वस्व निंबलोण।

करूं पंचप्राण चामरांदोलन। तापनिवारण तन्मय छत्रे।

समर्पू ऐसी स्वानंद पूजा। अष्टांग गंध अर्गजा।

ऐसे आम्ही आमुच्या काजा। साईराजापुजूं तुज” ।

व्दारकामाईत बसणाऱ्या आपल्या बाबांना सुद्धां श्रीकृष्णाप्रमाणे अंतःकरणातील शुद्ध भाव प्रिय आहे. जग चालवणाऱ्या व निर्माण करणाऱ्या बाबांना काय कमी आहे? जे आपल्याला मागेल ते देतात त्यांना आपण काय देऊं शकतो? म्हणूनच त्यांना शुद्ध भावाने व एकाग्रतेने अंतःकरण ओतून केलेली पूजा किंवा स्मरणच प्रिय आहे. त्यामुळे आपल्या माऊलीला जरी आपण पूजा करतांना कांही चुकलो तरी त्या पाठीमागे असलेला



## “जया मनी जैसा भाव तथा तैसा अनुभव”

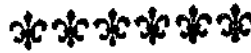
— कु. साधना नागेश चित्तर

कामाटीपुरा ७ वी गल्ली,

बिल्डिंग नं. २५, रुम नं ६,

मुंबई नं. ४०० ००८

श्रीसाईबाबा ही एक अगाध दिव्य शक्ती आहे. त्यांच्या कृपेचा ठेवा ज्याला ज्याला मिळतो तो खूपच भाग्यवान आहे. अशाच एका दिव्य प्रेरणेमुळे मी साईकृपेला पात्र झाले आहे. व माझ्या जीवनाचे सार्थक झाले आहे. त्यांच्या कृपेचा मला पदोपदी अनुभव येत आहे आणि मी साई वर्षावात न्हाहून निघत आहे. वास्तविक बाबांविषयी जास्त काहीही माझ्या वाचनात नव्हते. अचानक एक दिवस ‘साईलीलेचा’ अंक माझ्या वाचनात आला. त्यातील लेख वाचले आणि ‘श्रद्धा व सबूरी’ या दोन चिरंतन सत्यावरच मी माझ्या आयुष्याची इमारत बांधत आहे. त्यांच्या कृपेचे मला अनेक अनुभव येत आहेत. बाबांची शांत प्रेमळ मूर्ती माझ्या मनाला नेहमीच विसावा देत आहे. नुकत्याच एका जबर व्याधी मुळे मी नुसत्या उदीच्या सेवनाने व्याधीमुक्त झाले आहे. काही वर्षा पूर्वी माझे अपेंडीसायटीसचे ऑपरेशन झाले परंतु नेहमी पोट दुखत असे व कितीही औषधे घेतली तरी म्हणावा तितका फरक पडत नसे. त्यामुळे मला नेहमी खूप काळजी वाटत असे. परंतु साईलीलेच्या वाचनामुळे आणि उदी सेवनामुळे व बाबांवरील कृपा! वास्तविक माझ्या आईलाही तिची प्रकृति अतिशय नाजूक असल्यामुळे खूपच काळजी वाटत असे, परंतु आता माझा बाबांवर भार असल्यामुळे उदी लावताच तिला खूप बरे वाटते आणि त्यामुळे मनाला दिलासा मिळतो. साईबाबा ही एक संजिवनी आहे आणि ह्या संजिवनीमुळे भूपृष्ठावरील मनुष्य व प्राणी सुखी राहू शकतो अशा या सद्गुरु श्री साईबाबांना आमचे कोटी कोटी प्रणाम.



## “पत्रं पुष्यं फलं तोयं”

श्री. अनिल केशवराव रसाळ.

२१/३८२, बी. पी. टी. स्टाफ क्वार्टर्स,

सेनॉल्डस् रोड, वडाळा (पूर्व) मुं. ३७

● श्रींची पूजा करताना अनेक भक्तांच्या मनात अनेक शंका येतात. प्रामुख्याने या शंका उपचारपूर्वक म्हणजेच विधी करून केलेल्या पूजेसंबंधी असतात.

भक्तांना असे वाटते की, बाबांना पंचोपचार, अष्टोपचार, षोडशोपचार पूजा यथासांग केली की ती त्यांना पावते. ज्या भक्तांजवळ भरपूर वेळ व सुस्थिती असते त्यांना ही

पूजा अशी करता येणे शक्य असते व ते या खुशीत असतात कीं, आपण वस्तू दिल्या कीं, बाबा खूप असतात. या उलट ज्या भक्तांना वेळे अभावी किंवा सुस्थिती अभावी अशी पूजा करणे अशक्य असते त्यांना खंत असते कीं, आपण श्रींना अतृप्त ठेवत आहोत व पर्यायाने आपली पूजा श्रीपर्यंत पोचत नाही.

खरं तर पूजा हा प्रकार चित्तशुद्धीसाठी असतो. त्यांत ब्राह्म उपचारापेक्षा अंतःकरणातील शुद्ध भावावरच तिची सफलता असते.

या संबंधीं भगवद्गीतेच्या ९ व्या अध्यायातील २६ वा श्लोक अतिशय समर्थक आहे.

“पत्रं पुष्पं फलं तोयं यो मे भक्त्या प्रयच्छति ।

तदहं भक्त्युपहृतमज्जामि प्रयतात्मनः” ॥

ज्ञानेश्वरानी या श्लोकावर जे ओवीपूर्वक विवेचन केले आहे त्यात पूजेचे मर्म अगदी उघड करून सांगितले आहे. ते म्हणतात,

“हे सांगावे काय किरीटी तुवांचि देखिलें आपुल्या दिठी। मी सुदामाचिया सोडी गांठी पव्हयांलागीत । ३९४ ॥ पै भक्ति एकी मी जाणें। तेथ सान थोर न म्हणे आम्ही भावाचे पाहुणे। भलतेया ॥३९५॥ थेर पत्र पुष्प फळ’। हे भजावया मिस केवळ। वाचूनि आमुचा लाग निष्फळ। भक्ति तत्व ॥३९६॥ म्हणोनी अर्जुना अवधारीं। तूं बुद्धि एकी सोपारी करीं। तरि सहजे आपुलिया मनोमंदिरीं। न विसंबे माते ॥३९७॥

श्री साईसच्चरितात २६ व्या अध्यायात हेमाडपंतांनी भक्तीचे अंतरंग अतिशय रसाळपणे विशद केले आहे. ते म्हणतात,

“आनंदाश्रू उष्णजीवन । करू तेणें चरणक्षालन । शुद्धप्रेम चंदन चर्चन । करवूं परिसच्छप्रद

हे अंतरंग पूजाविधान । बाह्योपचार पूजेहून ।

येणें तुज सुप्रसन्न । सुखसंपन्न करूं कीं ।

सात्विक अष्टभाव-कमल । अष्टदल अतीव निर्मल ।

मन करूनि एकाग्र अविफल । वाहूं, निजफल संपादूं ।

लावूं भावार्थ- बुका भाळा । बांधूं दृढभक्तीची मेखळा ।

वाहूं पदांगुष्ठी गळां । भोगूं सोहळा अलोलिक ।

प्रीतिरत्नालंकार मंडण । करूं सर्वस्व निबलोग ।

करूं पंचप्राण चामरांदोलन । तापनिवारण तन्मय छत्रे ।

समर्पू ऐसी स्वानंद पूजा । अष्टांग गंध अर्गजा ।

ऐसे आम्ही आमुच्या काजा । साईराजापुजूं तुज” ।

द्वारकामाईत बसणाऱ्या आपल्या बाबांना सुद्धा श्रीकृष्णाप्रमाणे अंतःकरणातील शुद्ध भाव प्रिय आहे. जग चालवणाऱ्या व निर्माण करणाऱ्या बाबांना काय कमी आहे? जे आपल्याला मागेल ते देतात त्यांना आपण काय देऊं शकतो? म्हणूनच त्यांना शुद्ध भावाने व एकाग्रतेने अंतःकरण ओतून केलेली पूजा किंवा स्मरणच प्रिय आहे. त्यामुळे आपल्या माऊलीला जरी आपण पूजा करतांना कांही चुकलो तरी त्या पाठीमागे असलेला



विष्णुच्या दिसतो व म्हणूनच भोळ्या भावाने केलेली पूजाच अतिशय प्रिय आहे. बाबा  
वक्तः अध्याय १३ मध्ये म्हणतात,"

“पाप ज्यांचे विलया गेलें। ऐसे जे पुण्यात्मे वहिले।  
तेचि माझे भजनीं लागले। खूण लाधले ते माझी।  
“साई साई” नित्य म्हणाल। सात समुद्र करीन न्याहाल।  
या बोला विश्वास ठेवाल। पावाल कल्याण निश्चये।  
नलगे मज पूजासमारंभ। षोडश वा अष्टोपचार।  
जेंधे भाव अपरंपार। मजला भार तें ठायीं ॥

\*\*\*\*\*

## सच्चिदानंद

सच्चिदानंद आत्म्याचे  
द्वार उघडून द्या त्याचे  
घडेल दर्शन स्वानंदाचे  
रूप पाहिन त्यात तुमचे ॥१॥

घडता दर्शन स्वानंदाचे  
भरते येईल प्रेमाचे  
अभिमान, दुराग्रहाचे  
तुटतील पाश हे दंभाचे ॥२॥

अद्वैत भाव उमटेल  
अहंकारहि गळेल  
भवभयचिंता पळेल  
नामस्मरणच उरेल ॥३॥

तुमचे चरणी हेच मागणे  
करु नका काही उणे  
ऐहिकाचे नाही मागणे  
सच्चितानंदाचे द्या देणे ॥४॥

— सौ. प्रतिभा मंगेश तेंडूल्कर  
१/६ यमुना सदन  
विष्णूनगर, ठाणे



## पाय बरा झाला

कु. सुगंधा ना. मरुडकर  
बी/३-१७ सिंदिया सोसायटी  
सर एम.वी. रोड  
अंधेरी (पूर्व) मुंबई-६९.

श्रीसाईनी आम्हास प्रत्येक संकटात सहाय्य केले आहे. व त्यामुळे आमच्या कुटुंबातील प्रत्येकजणास साईकृपेचा प्रत्यय आला आहे.

मी एक बँकेत नोकरी करणारी मुलगी आहे. एके दिवशी भाजी आणावयास जाताना माझा पाय अचानक मुरगळला. पाय बरा होण्यास मी खूप प्रयत्न केले. सर्वप्रकारचे लेप लावून झाले. तसेच डॉक्टरनी दिलेले बँडेज पण लावून झाले पण पाय काही बरा होईना. माझा पाय बरा होत नाही हे पाहून माझ्या आईने श्री साईबाबांच्या चरणी नवस केला की पाय बरा व्हावा. आणि काय आश्चर्य! माझा पाय खरोखरच थोड्याच दिवसात बरा झाला. ही सर्व साईबाबांचीच कृपा.

म्हणून मी म्हणते की श्री साई समर्थ तारी त्याला कोण मारी.



## धावा

धाव रे दयाधना साईनाथा  
पडला रे हा भक्त तुझा संकटा ॥धृ. ॥  
असा कसा रे घात झाला  
आयुष्याच्या वाटेवरि पाय हा घसरला  
हितशत्रूंना हसण्याचा मोकळा लाभला  
आयुष्यातूनि उठविण्याचा चंग त्यांनी बांधला  
धाव रे दयाधना साईनाथा..... ॥धृ. ॥  
अशा या बिकट अंधार समयी  
आहे मज विश्वास अपार साईनाथा  
दाविशी तू मज पामरा प्रकाश  
म्हणूनी दयाधना करितो धावा मी प्रकाश  
धाव रे दयाधना साईनाथा.... ॥धृ. ॥

— श्री. प्रकाश दळवी  
रत्नागिरी



## श्री साईची उदारता

श्री. वि. म. हटवार  
११९, रेशिमबाग, नागपूर

साईबाबा खरोखरच चमत्कार करीत होते. मानवांच्या व्यक्तीगत, कौटुंबिक व सामाजिक अडचणी दूर करीत होते. त्यांना भक्तिचा मार्ग दाखवित होते. साधुसंतांना पाहिजे असते श्रद्धा. ह्या श्रद्धेने त्यांच्या संपर्कात जो जो आला त्याला त्यांनी त्याची काळजी दूर करून सन्मार्गी लावले. लोकांच्या दृष्टीतून त्यांच्या सहजलीला चमत्काररूपाने दिसत असत. धूपखेड्यावरून शिर्डीस येत असता रानात चांदभाई आपला घोडा शोधत असताना दिसला. श्रीसाई झाडाखाली विश्रांतीसाठी बसलेले होते. त्यांनी चांदभाईस चिलीम पिऊन जा असे म्हटले तो काळजीत आहे हे समजताच त्यांचे भक्तप्रेम जागृत झाले व चांदभाईस घोडा पलीकडच्या कुंपणाच्या आड आहे असे सांगितले. घोडा दाखविला व चिमटा जमिनीवर आपटून विस्तव उत्पन्न करून चिलीम पेटविली. भक्ताची श्रद्धा बसली व तो चमत्कार समजला. वास्तविक ते त्यांचे नित्यकार्यच होते.

लग्नाचे वरातीबरोबर शिर्डीस आलेले साईनाथ गावाबाहेरील खंडोबाचे देवळात गेले तेव्हा समोर प्रथम म्हाळसापती भेटले. ते देवभक्त असल्यामुळे त्यांनी 'आवो साई' असे म्हणून त्यांचे स्वागत केले. काशीराम शिंपी व अप्पा जागले या मित्रांनाही सांगितले व तिघांनी साईनाथजीची सेवा केली. काशीरामने त्यांना हिरवी कफनी व हिरवी टोपी शिवून दिली. महाराजांचे बसणे मशिदीत असे व निजणे मशिदीत व चावडीत असे. कोणी जेवावयास नेले तर जात होते. ते दवा पाणी लोकांना करीत व अंगारा देत असत. व त्यांपासून लोकांना गुण येई. साईबाबा आले व गावात खुशाली आली. सर्वांच्या उत्साहाने त्यावेळी श्रीरामनवमीच्या उत्सवाची सुरुवात झाली. श्री साईने उदारतेने महारोग्यासही सेवा करू दिली. ते वीतभर फळीवर निजलेले पाहून लोक त्यांचा नित्यक्रम बघण्यास उत्सुकतेने येत असत.

श्री खापर्डेच्या मुलाचा प्लेगपासून बचाव केला पण त्याच्या गाठी लोकांना श्री साईनाथांच्या शरीरावर उत्पन्न झालेल्या दिसल्या. भक्ततारक सदगुरू अनेकाना दुःखमुक्त करून स्वतः भोग भोगतो. प्रत्येकाच्या वाट्यास प्रारब्धाचे भोग येतात. साई दुःखात तुमचा सहकारी बनतो. अवतारी सत्पुरुषांचा अवतार ईश्वरभक्तांना सहाय्य करून परमार्थाची दिक्षा देण्याचा असतो. त्यांचा भिक्षाक्रम नित्य चालत असे व त्यातूनच सर्वांची विचारपूस चालू ठेवून जनसंपर्काने दुष्ट प्रवृत्तीची चाहूल घेत असत. श्री साईचे अंतःकरण मानवी जीवाच्या कल्याणाकरिता तळमळत असे. कोणीही त्यांचा शिष्टसंमत शिष्य होऊ शकला नाही. श्री. बाबांच्या हयातीत तदनंतर आजपर्यंत व पुढेही जे झाले, जे आहेत आणि जे होतील ते भक्तच राहतील.

साईनाथ वयाचे १६ वे वर्षी प्रगट झाले व वयाचे ३५ वे वर्षी अवतारकार्य संपले. शिर्डीच्या सर्व लोकांवर त्यांचे प्रेम होते. गावांवर कोणतेही संकट आले किंवा यावयाचे असेल त्याची सूचना त्यांच्या बोलण्यातून मिळत असे. जे भक्त त्यांच्या सांगण्याप्रमाणे वागत ते सर्व संकटातून मुक्त होऊन नित्य दर्शनास येत असत. त्यांच्या प्रखर वृत्तीमुळे काही ठराविक मंडळीच मशिदीत जाणे येणे करीत असत, पण दर्शन सर्वांना होई. श्री साईबाबा समाधिस्त झाल्यानंतर शिर्डीला संस्थानचे रूप आले. केवळ बाबांच्या उदारतेने भक्त तसेच अनेक देश विदेशांतील बंधुभगिनी व माता शिरडीच्या समाधीदर्शनास सदैव उत्सुक असतात.



## साई प्रेमाचे मनोगत

प्रथमतः आयुष्यात

गीत एक रचतो

जणू भावबंधांचा पुष्पहार

साई चरणी अर्पितो ॥१॥

साईच्या महिमाचा

नव्हता मज गंधही

परि अनुभवाने तयांच्या

झालो सज्जन मी ॥२॥

भेद-भाव नसे जया

असे साई थोर हो

श्रद्धा अन् सबुरीचे

मिळे निश्चित फळ हो ॥३॥

नाम घेता साईचे

आनंद गगनात न मावे

दर्शन घेता मूर्तिचे

स्वर्ग दोन बोटे भासे ॥४॥

बाबांच्या पदकमळांशी

सदा मम मस्तक राहो

अंतसमयींच्या श्वासातही

साई-साई नाम राहो ॥५॥

— श्री. प्रदीप शं. पिरणकर

विर्नाडा पेडणे-गोवा ४०३५१४



## श्रीबाबांच्या उदीचा महिमा

सौ. मीरा सुपन्न बोळे

खीरा नगर बी३/११ ए

एस. व्ही. रोड, सांताक्रुझ, मुंबई ५४.

जून १९८४ ची गोष्ट. माझा मुलगा खूप आजारी झाला. आजारपण म्हणजे हावण, हावणाने इतका हैराण झाला की, हातपाय कडकड कापायचे. हातात बारीक चमच मूक धरना घाबचा नाही. त्याची ती अवस्था पाहून रडूंक कोसळायचं. हातपाय बारीक झालेले. डोळे बाहेर आलेले.

औषध चालू होते पण गुण नव्हता. आमचं श्रीबाबांच्याकडे रोज सांगणं असायचं की, कात्रा मुलाला लौकर बरा करा. म्हणून मी त्याला औषधा बरोबर पाण्यातून उडी घायला मुरुवात केली. हावण थांबली. तब्येत कणाकणाने सुधारायला लागली.

मेजर कांही टिवसांनी मला त्याचा गळा मोठा दिसला. मी त्याला तसं बोलून दाखवलं पण त्याने दुर्लक्ष केलं. ह्यांना म्हटलं तर ते म्हणाले, अग तो बारीक झाला आहे ना म्हणून तसं वाटतं. तुला उगाच नाही तो संशय. पण मला चैन पडेना. श्री बाबांना म्हटलं कावा माझं कोणीच ऐकत नाही तेव्हां तुम्हीच काय तें बघा. त्याचा गळा बरा होऊ दे.

असं दोन महिने गेले. तब्येत सुधारत होती. एक दिवस दुपारी मी सहज पडले होते (तो दिवस गुरुवार होता.) तेव्हां मला एकदम आठवलं की, 'थायरोईड' झालेल्या लोकांचे हातपाय बारीक होतात. डोळे बाहेर येतात. गळा मोठा होतो केस-गळतात असे असं मी ऐकलं होतं, आणि माझ्या मुलाची तर तीच लक्षणं होती. लगेच मी त्याला बोलून दाखवलं. फॅमिली डॉक्टर गळ्याच ऐकून घ्यायला तयारच नव्हते म्हणून मी त्याला कॉलनीतल्या डॉक्टरकडे पाठवलं. त्यांनी त्याला रक्त तपासून आणण्यासाठी चिट्टो दिली. रिपोर्ट १०-१२ दिवसांनी मिळणार होता. मी बाबांना सारखं सांगत होते, कावा तुमच्या शिवाय आमचं कोणी नाही. तुम्हीच सांभाळा. आम्हाला तर कांही कळत नाही.

त्यातच मला एका रात्री स्वप्नात आमच्या फॅमिली डॉक्टरची असिस्टंट लेडी डॉक्टर (सकाष्ण) दिसल्या. त्या ह्यात नाहीत त्या म्हणाल्या, त्याला टाटा मध्ये दाखव चांगलं औषध मिळेल व लौकर बरा होईल. मी एकदम दचकून जागी झाले. स्वप्न कुणालाच सांगितलं नाही. सारखं बाबांच नांव घेत राह्याचे. शेवटी सांभाळणारी ती साई माऊली.

दहा दिवसांनी रिपोर्ट मिळाला. डॉक्टरला रिपोर्ट दाखवून मुलगा घरी आला व म्हणाला. डॉक्टर म्हणताहेत थायरोईड आहे. मी तुला चिट्टी देतो तू टाटामधे जा. ते ऐकल्या बरोबर मी गार पडले. (मी पोथी वाचत होते. मला वाटतं तो दिवस पण गुरुवारच असावा.) मग मुलगा म्हणाला, अग घाबरू नकोस. तिकडे बी. ए. अर. सी चा एक विभाग आहे. तिकडे डॉ. नायर म्हणून थायरोईड स्पेशलिस्ट आहेत. ते तपासून व्यवस्थित औषध देतील. मला स्वप्न आठवलं. बाबांना म्हटलं सांभाळा.

माझ्या मनात गुरुवारी डॉक्टरकडे जावं असं आलं. पण बोलले नाही. हे मुलाला घेऊन हॉस्पिटलमध्ये गेले इकडे मी बाबांना सारखं विनवीत होते. बाबा, तुम्ही त्याचे डॉक्टर व्हा. तुम्ही त्याच्या बरोबर रहा. माझा आपला सारखा जप चालू होता. हे लोक येईपर्यंत चैन नव्हती. दुपारी दोघे घरी आले व म्हणाले डॉक्टर नायर गुरुवारी येतात. दोघे गुरुवारी गेले. डॉक्टरना भेटले. त्यांनी सर्व तपासणी केली. परत रक्त तपासलं. व औषध लिहून दिलं. फक्त गोळ्या होत्या. एका महिन्यानी बोलावलं तव्येत बरीच सुधारली होती व वजन पण वाढलं होतं. डॉक्टरने १ गोळी कमी करायला सांगितली. गळ्या तसाच वाटायचा दुसऱ्या महिन्यात त्याने डॉक्टरनां गळ्याबद्दल सांगितले तर ते म्हणाले, तुला तसं वाटत असेल तर आपण ऑपरेशन करू. मी मुलाला म्हटले. आपण बाबांची उदी गळ्याला लावूया बरं वाटेल. मी बाबांना म्हटलं बाबा, मी साईलीलेमध्ये उदी महिमेचे खूप लेख वाचलेत. मला पण स्वतःला खूप अनुभव आहे आणि बाबांची प्रासादिक आरती "आरती साईबाबा" व श्री सत्यसाईबाबांच्या प्रार्थनेचं एक कडवं म्हणत उदी लावायला सुरुवात केली. पाण्यातून उदी देणं पण चालूच होतं. दर महिन्याला खूप गुण यायचा. डॉक्टर पण खुष झाले.

मध्ये औषध कंपनीचा संप सुरु झाला. मुलाने डॉक्टरना म्हटलं, डॉक्टर, औषध नाही मिळालं तर काय करणार? डॉक्टर म्हणाले, अरे, घाबरतोस कशाला? तू ६ महिन्यात बरा होशील बघ. ह्यांनी इकडून तिकडून औषधाच्या बाटल्या मिळवल्या.

डिसेंबर मध्ये तो शिरडीला पण जाऊन आला. प्रकृती खूपच सुधारली होती. दर महिन्याला औषधांचं प्रमाण कमी करीत ऑगस्ट १९८५ मध्ये पूर्ण बंद केलं, व डॉक्टर म्हणाले आतां तू पूर्ण बरा झालास. एक महिना औषध बंद करू या व बघूया काय फरक पडतो ते. परत एकदा रक्त तपासू.

त्याप्रमाणे एक महिन्या नंतर रक्त तपासलं. रिपोर्टला परत १५ दिवस लागणार होते. परत टेन्शन. बाबांच्यावर पूर्ण विश्वास होता. त्यांच्या प्रेरणेने तर आजार समजला. डॉक्टरने एकदा मुलाला विचारलं होतं म्हणे कि हे तुझ्याकडे कुणाला कळलं. मुलाने सांगितले की आईच्या लक्षात प्रथम आलं. आमच्या पाठीशी बाबा होते म्हणून कळलं.

रिपोर्ट मिळायला १ महिना लागला कारण दोन्ही गुरुवारी डॉक्टर भेटू शकले नाहीत. तिसऱ्या गुरुवारी रिपोर्ट मिळाला. मुलगा घरी येईपर्यंत सारखा बाबांचा धावा चालू होता. दुपारी आल्याबरोबर म्हणाला, आई, आता औषध एकदम बंद. रिपोर्ट एकदम क्लिअर आहे. मला अगदी भरून आलं. मी बाबांना दंडवत घातला व म्हटलं बाबा असाच त्यांचा सांभाळ करा.

बाबा हाकेला धावून आले होते. आमच्यावर बाबांनी केवढे अनंत उपकार केले होते. बाबा असेच आम्हां सर्वांच्या पाठीशी उभे राहोत. बाबांच्या चरणी आमचे कोटी कोटी प्रणाम.



## सहजीवन व सहजजीवन श्रीसाईनाथांचे एक अलौकीक वैशिष्टय

श्री शाम जुवळे

जनार्दन भुवन

९, छबिलदास रोड

दादर (प.) मुंबई- ४०० ०२८.

“सर्वासाठी झिजणारा संत-श्रीसाईबाबा” हा ऑक्टोबर ८४ चा संपादकीय लेख वाचून वगैरे आशयाचा लेख लिहिण्याची श्रीसाईकृपेकरून प्रेरणा झाली. ईश-कृपा असल्याविना अशी प्रेरणा होत नाही. श्रीज्ञानेश्वर महाराज याविषयी म्हणतात, “शब्द पाठी। अवतरले कृपा आधी ॥”

भक्ताच्या मनात देवाशिवाय दुसरा विचार येत नाही. साई-भक्ताच्या मनाला साईविना अन्य विषय शिवत नाही. जसा विचार तसा माणूस घडत असतो. विचाराला मानवी जीवनात अनन्यसाधारण असे महत्त्व आहे म्हणून विचार हे मानवी बुद्धीचे द्योतक मानले जातात. समभावाचे विचार मनात घोळत असले म्हणजे माणसाची वृत्ती समाधानी बनते. या वायतीत श्रीसाईबाबांचे खालील अमृतबोल फारच मननीय आहेत.

“आव्याचे सम्यग्विज्ञान। सम्यग्विज्ञानाकारण ध्यान।

ते ध्यानचि आत्मानुष्ठान। तेणेच समाधान वृत्तीचे ॥” (श्रीसाईसच्चरित, अ. १९ ओ. १०६)

श्री साईबाबांनी आपले उभे आयुष्य वेचून जर कसली जन-कल्याणाची महत्त्वाची शिकवण दिली असेल तर ती सहजीवन व सहजजीवन यांची सुंदर गुंफण विणण्याची होय, असे मला प्रांजळपणे वाटते. श्रीक्षेत्र शिर्डी येथे आजही आपणास या दोहोंचा मनोहर संगम पहावयास मिळतो. सर्व धर्मांचे, सर्व जातीचे, सर्व राष्ट्रांचे नानाविध क्षेत्रातील भाविक जन या संगमावर रोज स्नान करून पुनित होत आहेत. असे रम्य दृश्य इतर ठिकाणी क्वचितच दृष्टीस पडते. श्रीसाईबाबांच्या अलौकिक दैवी सामर्थ्याचे हे एक महत्वपूर्ण द्योतक आहे.

बाबांच्या सच्चरिताचे बारकाईने अवलोकन केले असता आपणास असे आढळून येते की बाबा समस्त लोकांमध्ये सतत अभेदाने वागत असत. स्वतः अहंकारविरहित राहून इतरांनाही तसे रहाण्याची महान शिकवण ते कटाक्षाने देत असत. जसे मानवावर त्यांचे अकृत्रिम प्रेम होते तसेच सर्व प्राणीमात्रावर ते निःस्वार्थपणे प्रेम करीत असत. त्यांच्या सम-दृष्टीला भेद असा कधी शिवलाच नाही. समदृष्टी ही शुभ-दृष्टी असते याचे प्रात्यक्षिक सर्व जगाला त्यांनी स्वकृतीने दाखवून दिले. सुशिक्षित/अशिक्षित, श्रीमंत/गरीब, विद्वान/अविद्वान, रोगी/निरोगी, स्वकीय/परकीय वगैरे इतरत्र हमखास दृष्टीस पडणारे भेद बाबांच्या ठायी तिळमात्रही वसत नव्हते. सर्वांना सारख्याच कळकळीने ते हितोपदेश करीत. सर्वांचे कल्याण इच्छिताना त्यांनी अकल्याण चुकूनही कोणाचे केले नाही. हे त्यांचे अभूतपूर्व असे कार्य होते. साई-दरबार सर्वांसाठी खुला केल्याने आडकाठी अशी

कसलीच नव्हती. मनामध्ये अभेद वसत असल्यामुळे त्यांना बाह्यसृष्टीत भेद प्रतीत होण्याचे कारणच उरले नाही. अनेकामध्ये एकत्व पहाण्याची त्यांची ही कला खरोखरीच अलौकिक अशीच होती. सहजीवन बाबांच्या रोमरोमी भिनले होते. बाबा म्हणजे सहजीवनाचा उच्चांक असेच म्हणावे लागते.

जीवन-गंगा सहजपणे कशी वहात टेवावी याचे प्रात्यक्षिक बाबांनी शिर्डीमध्ये करून दाखविले. जगामध्ये वैयक्तीकरीत्या काही मिळवावयाचे नव्हते तरीसुद्धा बाबा व्यावहारीक दृष्ट्या फार दक्ष रहात असत. हेतू हा की सर्वांनी व्यवहार करताना जपून वागावे. थोरंचे अनुकरण इतर जन करीत असतात म्हणून बाबा ही दक्षता घेत असत. अवतारी पुरुष वारंवार अशा हेतूने प्रेरित होऊन पृथ्वीतलावर जन्म घेत असतात. बाह्य वेधावरून त्यांच्याविषयी काही अनुमान काढणे सामान्य जनांच्या दृष्टीने अयोग्य ठरते. अंतरिची खूण जाणणारे विरळाच असतात. त्यांचे प्रत्येक कर्म जनहीत लक्षात ठेवून ते सहजतेने करीत असतात. प्रत्येक कमनि किती लोकांचे कल्याण होत असते याचे -इतराना न उकलणारे गणित त्यांचे त्यांनाच ठाऊक असते. निष्काम कर्म करीत राहिल्याने कर्माची बाधा त्यांना कधीच होत नसते. त्यांच्या हिशेबी उपदेश मुखानी केला काय किंवा अनेक पुस्तके छापून केला काय सर्व एकच असते. दुजेपणालाच जेथे थारा असत नाही त्याला परा म्हणून जगामध्ये कोणी असणे संभवत नाही. बाबा सहजतेने जीवन जगत असल्यामुळे निर्भयता त्यांच्या अंगी पूर्णपणे वसत होती. कोणत्याही तऱ्हेची अभिलाषा वा महत्वाकांक्षा बाबांच्या ठायी कधीच दिसून आली नाही. रागवावयाचे झाले तरी ते स्वतःच स्वतःवर रागवावे अशा प्रकारचे होत होते. रागाद्वारे सुद्धा त्यांना जनहीतच साधावयाचे होते. मनाने ते विश्वाशी निगडीत राहिल्याने सर्वांचे मनोव्यापार ते जाणत होते. विश्रामध्ये अज्ञात असे त्यांना काहीच नव्हते. इतक्या सहजतेने विश्वाशी पूर्णतया समरस होऊन जीवन जगणे फक्त साईबाबांसारख्या विभूतीनाच शक्य होत असते. त्यांच्या जीवनाला दुःखाची छटा कधी लागलीच नाही. किंबहुना दुःखाचा वियोग म्हणजेच "योग" ही भगवद्गीतेची उक्ती बाबांनी आपल्या प्रत्यक्ष आचरणानी सिद्ध करून दाखविली. (भ.गीता अ ६ श्लो. २३) भगवान श्रीरामचंद्राप्रमाणे बाबांचे जीवन निष्कलंक असेच होते. कलीयुगामध्ये यापेक्षा अधिक असा आदर्श कोणता असू शकेल असे भक्त-मनाला तरी खासच वाटत नाही. कलीयुगामध्ये सर्व तऱ्हेचे कलह सर्व ठिकाणी थैमान घालीत असता इतक्या कुशलतेच्या सहजतेने सहजीवन कसे जगता येते याचे जणू प्रात्यक्षिक बाबांनी साठ वर्षांहून अधिक काळ शिर्डीमध्ये वास करून अखिल जगाला दाखवून दिले. एवढे करूनही "निस्पृहस्य तृणं जगत्" ही प्रसिद्ध उक्तीसुद्धा बाबांनी सत्य करून दाखविली.

प्रत्येक व्यक्तीला सहजीवन व सहजजीवन यांचा सुंदर व मनोहारी मिलाफ आपल्या वैयक्तीक जीवनात घालता आला तर ते जीवन कृतार्थ झाल्याविना रहाणार नाही हे निश्चित!



## “परंतु तेथे भगवंताचे अधिष्ठान पाहिजे!”

सौ. सुलोचना मधुकर जोशी  
खरे टाऊन नागपूर

● माणूस आशेवर जगत असतो. जीवनात लहान मोठ्या प्रसंगांना सामोरे जावे लागते. संकटांमध्ये पुष्कळदा मन विचलित होते. किंकर्तव्यमूढ होते. सगळीकडे काळोख जाणवू लागतो. मन सैरभैर होऊन भेलकांडू लागते. अशावेळी परमेश्वर हाच आधार असतो. त्याची आठवण येतेच! मग तो त्याला कुठल्याही रुपात आठवो. मूर्ती, छबी किंवा आणखी कमेही! त्याच्या स्मरण, चिंतनाने आधार सापडतो. दिलासा मिळतो. व त्या रूपाची तो भक्ती करू लागतो. दुःख, संकट विसरण्याचा प्रयत्न करतो. त्यात हळू हळू त्याला बळ व समाधान मिळते.

अशाच एका अवस्थेतून जाताना मला साईबाबा विषयी आसक्ती वाटू लागली— भक्ती फूलली. आता तर संसारात त्याच्याशिवाय पानच हालत नाही! सगळीकडे बाबा दिसावेसे वाटतात. मन वेडे आहे ते हट्ट करते की, “बाबा तुम्ही सर्वांसाठी सर्व करता मग आमच्याचसाठी का नाही?” लगेच दुसरं मन म्हणतं, “जे घडतं ते बाबाच घडवतात— आपण कर्तेपण घ्या कशाला? सुख दुःख म्हणतो ते सगळ बाबांमुळेच! मान लौकिक सगळं बाबांचीच इच्छा! अपमान अवहेलना हे सुद्धा बाबांच्याचमुळे! मग मनी विषाद कशाला?” पण मन तितकं पक्कं झालेलं नाही! बनेल! बनता बनता बनेल! बाबाच नानांना म्हणाले होते, “नाना! बनता बनता बनेल!!

मनाला इतका धीर नसतो! सबूरी नसते! श्रद्धेला जोड सबूरीपण हवी! झटकन् प्रत्यंतर हवे असते. देवाने लगेच धावावे असे वाटते. कसोटी इथच असते. त्याने तरी अनन्यशरणाता पाहिल्याशिवाय कसे धावून यावे? अनन्यशरण गेले की, “बेडा पार झालाच म्हणून समजा!” बाब लहानशी असो मोठी असो भार देवावर टाका (श्रद्धा!), तो सुचवील तसे नेक प्रयत्न करा (सबूरी!!) बेडा पार! माझा तरी हा अनुभव आहे. आम्ही मुलांना पण हेच सांगतो. “अगदी सकाळी उठण्यापासून झोपेपर्यंत, खाण्यापासून अभ्यासापर्यंत खेळण्यातसुद्धा प्रत्येक बाबतीत बाबांची आठवण करा, त्यांचे स्मरण करा व पाऊल पुढे टाका. ते सदैव क्षणोक्षणी तुमच्या पाठीशी असतात.” आहे पासीच उभा टाकला। प्रेमाचा मी सदा भुकेला। हाक हाकेला देतसे” “जया माझे नामाची धोकणी त्याचा मी ऋणी सर्वकाळ” पुष्कळदा आपल्या हातून अशक्य वाटणाऱ्या गोष्टी सुद्धा होतात त्यात परमेश्वरी प्रेरणा व बळच असतं. परमेश्वराचे अधिष्ठान असले तरच प्रयत्नांना चांगली फळे येतात. परमेश्वराचे अधिष्ठान सदैव ठेवले तर माणूस चांगलेच कार्य करू धजतो. कुकर्माकडे तो जातच नाही. सत्कर्माला परमेश्वरी अधिष्ठानाचे बळ मिळाले की फळ रसाळ व गोमटंच हाती येणार!



## श्री साई भक्तीची-साधना

श्री वसंत वामन प्रधान

श्री गणाधीराज को ऑ. हाऊसिंग, सोसायटी लि.

बि. नं. २ ब्लॉक नं. ९२ मिठागर रोड.

मुलुंड (पूर्व) मुंबई ४०० ०८१

मी पूर्वी १९४६ मध्ये प्रसिद्ध संतश्री नित्यानंद महाराज यांचे दर्शनास वज्रेश्वरी येथे गेलो असता ते मला फक्त एवढेच बोलले 'जावो न्हाओ धूवो और खावो' त्यावेळीस मला त्या शब्दांचा अर्थ कळला नाही, केवळ आंघोळ व जेवण एवढाच मर्यादित अर्थ मी जाणला परंतु आज विचारांच्या प्रगल्भतेमुळे त्यातील गभितार्थ समजला. स्वानाने मलीनता आंतील दुर्विचार, दुर्वासना धुवून काढून पोटभर खाणे म्हणजे परमेश्वर चिंतनाने नाम स्मरणाने हा देह भरणे हे समजण्यास दीर्घ कालवधी लागला. श्री साईबाबांचे बोलणे पण असेच असे ते चटकन आकलन होत नसे उदाहरणार्थ साईचरित्र. घोड्याने नवाचे लेंडार घातले व ते सौदागराने बांधून घेतले. हे नवविधा भक्तीचे देणे भक्ताला समजावून घ्यावे लागले. तात्पर्य अगदी सोपे वाटणारे प्रमेय किती अवघड असते हे विषय प्रवेशानंतर कळू लागते. एका संताचे वचन मला स्मरते 'भक्ती ही सुळावरची पोळी आहे' तरी सुद्धा साईभक्ताना निराश होण्याचे कारण नाही. शामा उर्फ माधवराव देशपांडे यानी म्हटले आहे, 'श्री साईबाबांसारखे असता लेणे, आपण मूख कां करावे केविलवाणे' श्री साई सत्चरित्रांतर्गत भक्तीमार्ग व ज्ञानमार्ग याचे उत्तम विवेचन वाचावे. परमेश्वर प्राप्तीचे दोन मार्ग आहेत भक्ती मार्ग व ज्ञानमार्ग परमेश्वर प्राप्ती म्हणजे काय हे प्रथम स्पष्ट व्हावयास पाहिजे. प्राप्ती म्हणजे एखादी वस्तु अन्यत्र असणे व ती मिळवणे. अर्थात त्याकरिता भक्तीमार्गाचा अवलंब सांगितला आहे. श्रीसंत तुकाराम म्हणतात 'देव पाहण्यासी गेलो देव होवूनच ठेलो' म्हणजे देव पाहण्याच्या प्रयत्नात ते स्वतःचे देव झाले याचा अर्थच असा देव ही कुठे तरी अन्यत्र असणारी बाब नव्हे. तर तो स्वतःचे ठिकाणी व सर्व प्राणी मात्राचे ठिकाणी असणारी अदृश्य शक्ती आहे व त्याची अनुभूती येणे किंवा मिळविणे हे होय. भक्तीचे गोडफळ चाखताना आपल्याला किती आनंद होतो हे श्रीसाईलीलामध्ये भक्तांचे अनुभव वाचताना आपल्याला कळते. श्री साईबाबांच्या भक्तीची गोडी एकदा लागली की मन मागे फिरत नाही. कालांतराने बाब हेच जीवनाचे सर्वस्व होते व तो निष्काम भक्ती करू लागतो. भक्तीमार्गाची अंतीम अवस्था म्हणजे ज्ञान जे संतश्रेष्ठ नामदेव महाराजाना त्यांचे गुरु श्री विसोबा खेचर यांचेकडून झाले. पांडुरंगजवळ संभाषण करणारे श्री संत नामदेव स्वतःचे ठिकाणी चराचरांत परमेश्वराचे अस्तित्व अनुभवू शकले नव्हते कारण त्यांची सगुणभक्ती पांडुरंगाचे विवक्षित रूप व आकार या ठिकाणी केंद्रीत होती. परंतु ती एकनिष्ठ असल्यामुळे पांडुरंगानेच त्यांना गुरुमुखातून ज्ञान देवविले. भक्ती एकनिष्ठ पण जेव्हा पराकोटीला जाते तेव्हा परमेश्वर भक्ताचे ठिकाणी असणारे ज्ञान जागृत करतो. श्री साईबाबांनी आपल्या



परम भक्ताना हे ज्ञानामृत दिले. 'मेघाच्या शय्येजवळ त्याच्या जागृतावस्थेत श्री साईबाबा उभे राहून त्याला त्रिशूळ काढावयास सांगून त्याच्या शय्येवर तांदूळ टाकले या घटनेने मेघाने म्हटले मी तुम्हाला (श्री बाबांना) पाहिले पण दरवाजे बंद होते म्हणून तुमचे वास्तव दर्शन स्वप्नवत वाटले त्यावर श्री साईबाबा म्हणाले :- माझिया प्रवेशा नलगे द्वार ॥ नामज आकार नाविस्तार ॥ वसे मी निरंतर सर्वत्र ॥ म्हणजे अप्तुरेणूत माझे अस्मिन्व आहे. दुसरे उदाहरण वांद्रयाचे श्री बाबासाहेब तखंड यांचे. त्यांची पत्नी व मुलगा शिरडी येथे गेले असता मुलाच्या सांगण्याप्रमाणे — वडील श्री बाबासाहेब तखंड प्ररी पूजा व नैवेद्य करीत असत एक दिवस नैवेद्याला खंड पडला व ते विसरले तेव्हा श्री साईबाबा शिरडीत त्यांच्या मुलाला व आईला म्हणाले नित्याप्रमाणे आज वांद्रयाला मला कांही खावयास मिळाले नाही, मला उपाशी रहावे लागले.

याचा अर्थ मी जसा शिरडीत आहे तसाच वांद्रयाला पण आहे म्हणजेच सर्वत्र आहे. श्री साई सत चरित्रामध्ये असे अनेक प्रसंग त्यांच्या सर्वातिर्यामीत्वाची साक्ष पटविणारे आहेत. पंधरावा अध्याय पालीचे मनोगत, पालीच्या बहिणीचे औरंगाबादेहून आगमन त्यांचे मीलन या सान्या घटना म्हणजे श्री बाबांची सर्व विश्वातील जीवमात्रासी एकात्मता दर्शविते. श्री ज्ञानेश्वर माऊलीने रेड्यामुखी वेद वदविले तसेच श्रीदासगणूना पाल्यास श्रीसाईबाबा काकांच्या घरच्या मोलकरणीच्या मुखाने श्रुतींचा अर्थ उपनिषदाचा भावार्थ समजावून दिला जातो. तेव्हां श्री दासगणूना साडेतीन हाताच्या देहांत असणारे बाबा देहांतात सर्वव्यापी आहेत हे पटले. संबंध साईचरित्र असेच अगम्य अतर्क्य आहे म्हणून सान्या ग्रंथांचे सार सर्व अध्यात्मिक तत्व ज्ञान एकाच श्री साई सत् चरित्रात एकवटले आहे. श्री साईचा मागोवा प्रेमाने घेता येईल. मोठमोठे अवघड अध्यात्मिक ग्रंथ वाचणे ते समजणे व त्यानुसार देवाचा शोध घेणे याला आपले आयुष्य अपुरे पडेल; याचा अर्थ ग्रंथ अभ्यासू नये असा नव्हे. उपलब्ध वेळ व व्यावसायिक बंधने यातून सुवर्ण मध्य साधावयाचा असेल तर 'कितीही पापे असोत माथा, व पुरे एक हा साईचा गाथा.' हे लक्षात ठेवावे. आपले सर्व धार्मिक ग्रंथ वेद गीता उपनिषद, रामायण, महाभारत, योगावरील ग्रंथ इ. हिंदू धर्माचे, राष्ट्रचे भूषण आहे. इतकेच नव्हे तर ते सान्या जगाचे मार्गदर्शक आहेत. स्वामी विवेकानंदांचे जीवन त्यांचे कार्य व त्यांनी प्रसिद्ध केलेले ग्रंथ अजोड आहेत. प्रत्येक भारतीयाने ते अवश्य वाचावे. एका सर्वसंगपरित्याग केलेल्या संन्याशाचे भारताच्या उत्कर्षाचे प्रयत्न व अमेरिकेतील शिकागो येथे सर्वधर्म परिषदेत हिंदू धर्माची पटविलेली महती जगन्मान्य आहे. आपल्या भारतातील प्राचीन व अर्वाचीन संतचरित्रे वाचल्याने मनाचे शुद्धीकरण होवून भक्तीची दिशा व महती कळते. आपली संस्कृती जीवनातील त्याग याने भारतीय जीवन कसे समृद्ध केले आहे ते कळते. आपले सर्वस्व अर्पण करणारे त्यागी फक्त इथेच आढळतात. प्रस्तूत लेखात थोडे विषयांतर झाले ते ग्रंथासंबंधी गैर समज होवू नये म्हणून. असे सुद्धा थोडे लोक असतील कि ज्यांना व्यवसायामुळे इतर वाचनास वेळ नसेल त्यांचा विचार गृहीत धरून वरील विधान केले, व फक्त साई सत्चरित्र वाचल्याने त्यांचे सर्व मनोरथ पूर्ण होतील.

श्री साई सत् चरित्राची पारायणे व मनन केल्याने 'श्री साईबाबा रमावर' आपल्या भक्तांना साक्षात्कार घडविल्याशिवाय रहाणार नाही फक्त 'श्रद्धा व सबूरी सोडू नये. सबूरी वरी यशाचा वाडा, विपत्ती पळवी बारा वाटा,' श्री साईबाबांचे ज्ञानीभक्त अनेक होते त्यांत श्री संत उपासनी महाराज सर्वप्रथम अग्रणी होते. कै. दादासाहेब खापडें, कै. दिक्षीत, कै. जोग, कै. बापूसाहेब बुटी, कै. चांदोरकर, कै. देवमामलेदार, कै. साठे व इतर अनेक सदभक्त मला अज्ञात. भक्तीमार्गी श्रींच्या सहवासात, कै. श्रीसंतदास गणूमहाराज, श्री म्हाळसापती, श्री शामा उर्फ माधवराव देशपांडे, श्रीमती बायजाबाई, श्रीमती लक्ष्मीबाई श्रीमती राधा कृष्णबाई. कै. पैगंबरवासी श्री संत अब्दुल्ला (बाबांचे सेवेकरी व शिरडी संस्थानचे अंकित) श्री सगुण मेरू नाईक अशी किती तरी मानवी पुण्यशील रत्ने जरी कालवश असली तरी भक्तीमार्गात चिरंजीव आहेत त्यांच्या स्मरणाने आपली मने भारावतात, व गत कालात जावून श्रींच्या चरणाजवळ स्थिरावतात. देव किंवा संत स्वतः चमत्कार करीत नाहीत तर ते भक्तांचे मुळे त्यांच्याकडून घडतात. शिरडीमध्ये श्री बाबांचे चरणाजवळ व स्मरणाने इतरत्रसुद्धा आजही चमत्कृतीजन्य मार्गदर्शनपर भक्तीमार्गात प्रगती व्हावी म्हणून प्रसंग घडून येतात व त्यांतील काही आपण साईलीला मासिकात वाचतो. श्री ज्ञानेश्वरमाऊली जन्मतः ज्ञानी सिद्ध होते.

(भगवान कृष्णाचा अवतार) त्यांनी केलेले चमत्कार हेतूपूर्वक नव्हते. रेड्याच्या मुखाने वेद वदविणे, भिंत निर्जीव चालविणे, स्वतःच्या पाठीवर योग सामर्थ्याने मांडे भाजणे. या प्रसंगोपात घडलेल्या घटना. एक लहान चिमुरडी मुक्ताबाई त्यांची भगिनी श्री ज्ञानेशाना 'ताटी उघडा ज्ञानेश्वरा' जगाचा उद्धार करा हा तत्वज्ञानपर अभंग म्हणते हाच चमत्कार नव्हे काय? चमत्काराचे मोजमाप काही ठराविक नाही. 'वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे वनचरे' म्हणणारे श्री संत तुकाराम व प्रत्यक्षात वनचऱ्याशी श्वान सुकरे इ. जीव मात्रासी एक रूप होवून खेडवळ ग्रामीण जनतेत जीवन व्यतित करणारे श्री साईबाबा। म्हणजेच महान चमत्कार. त्यांचे अनेक भक्त साधकावस्थेतून सिद्ध झाले. त्यांत श्री संत उपासनी महाराज व श्रीसंत दास गणू महाराज माझ्या प्रत्यक्ष परिचयातले. श्री संत दासगणू महाराजांना सिद्धी अनुकूल असून सुद्धा कधी त्यांचा उपयोग केला नाही व स्वतःचा मोठेपणा कधीच भासविला नाही. ते अखंड नाम स्मरणात असत फार थोडे जरूरी पुरतेच बोलत. माझ्या परमभाग्याने त्यांनी माझ्यावर अनुग्रह केला. श्री साईबाबांच्या गळ्यात ही सदभक्तांची रत्नमालिका रूळत आहे. श्रींच्याच चरणावर अनेक लहान मोठी रत्ने विखुरली आहेत. दगडाच्या घडवलेल्या मूर्तीत भक्त देवपण आणतात, तर हा शिरडीतील चालता बोलता देव अनेकाना देवपण देवून पार्थीव रूपात चैतन्यमय आहे. हा सत्+चित्+आनंद रूपी ज्ञान सूर्य शिरडीत तेजाने तळपत आहे. त्याचा प्रकाश जगभर पसरला आहे. हा प्रकाश जसे डोळस (ज्ञानी) अनुभवतात तसेच अंधसुद्धा (अज्ञानी) अनुभवू शकतात. ज्ञान पुस्तकातून वाचता येते ते मिळविता येत नाही, शाळा कॉलेजातून ते गुरुमुखाने समजावून घ्यावे लागते. तसेच अध्यात्मविद्या पुस्तके वाचून गळी उतरत नाहीत मी वर म्हटल्याप्रमाणे ज्ञानभांडार अपार आहे ते आत्मसात करण्यास आयुष्य

## श्री साईबाबांचे आदर्श विचार व उपदेश

— कु. सुधा लक्ष्मण पाटील  
महेश कृपा चाळ, लोकमान्य नगर,  
टाणा - ४०० ६०६

श्री साईबाबांनी भक्तांना दिलेली अमृत वचने आज कित्येकांना अनुभवास येत आहेत. याचे साईलीला मासिक अक्षरशः बोलके प्रतिक आहे. श्री साईनाथ साठ वर्षांपर्यंत शिरडीत राहून त्यांनी आपल्या भक्तांना अनेकविध लीलांनी भारून टाकले. श्री साईबाबा भक्तांच्या विवंचना दूर करण्यासाठी सदैव झटत असत. त्यांची अग्नी, वारा, पाऊस यांच्यावरही सत्ता चालत असे. श्री साईनाथ हे अंतर्यामी होते. त्यामुळे त्यांना कोणतीही गोष्ट आगाऊ समजत असे. ते हिंदूंना सोज्वळ ब्राम्हण तर मुसलमानांना यवन दिसत. त्यांनी द्वारकामार्गे हिन्दू-मुस्लिम बांधवांना एकत्र आणून व त्यांच्या समवेत दररोज सहभोजन करून त्या सर्वांना "सबका मालीक एक आहे" हे पटवून दिले.

श्री साईबाबांची उपदेश करण्याची पद्धत वेगळी होती. ते कधीही कोणाला प्रत्यक्ष बोलत नसत तर दुसऱ्यांसंबंधी बोलून ते त्या माणसाला सुचवित असत. मुक्या प्राण्यांवर दया केल्याने त्यांना समाधान होते. बाबांनी स्वतःच्या हातांनी अनेक दुःखीतांची दुःखे, आजार दूर केले आहेत.

श्री साईबाबा हे ईश्वरी अवतार असूनही त्यावेळच्या अनेकांना ते एक साधे फकीर वाटत असत. परंतु महाराज आनंदनाथ व गंगागीरबाबा संत या दोघांनाच साईचे सामर्थ्य माहित होते. परंतु ज्यावेळी साईबाबांनी दिवाळीच्या दिवशी तेलविना पणत्या पेटवून तेथील गावकऱ्यांना चकित केले. त्यावेळे पासून साईबाबा हे साक्षात अवतारी परमेश्वर जाणून तेथील 'शिर्डीवासीयांनी व प्रतिष्ठीत लोकांनी त्यांच्या चरणी मस्तक ठेवले.

श्री साईबाबांनी कृपण माणसाला धिक्कारले आहे. पैशासाठी खोटी तळमळ केलेली त्यांना पटत नसे. स्वकष्टाने मिळविलेल्या पैशातच समाधान मानावे असे ते सदैव उपदेश करीत असत. ब्रह्मज्ञान मागण्यासाठी आलेल्या कृपण माणसाला बाबांनी त्यांच्याजवळचे पाच रुपये मागून घेऊन त्याला द्रव्यलोभापासून मुक्त केले. हे पाच रुपये म्हणजे काम, क्रोध, मोह, मद, मत्सर हे होत. अशा प्रकारे बाबांची उपदेश करण्याची पद्धत होती. ज्यांच्याजवळ भरपूर पैसा आहे अशांनी स्वतःच्या चैनीसाठी खर्च न करता गोरगरिवांनाही सहभागी करा असे ते सदैव सांगत. म्हणूनच बाबांनी त्यांच्या श्रीमंत अधिकारी व्यक्तींना उदा. नानासाहेब चांदोरकर, बापूसाहेब जोग, गोपाळराव बुट्टी, हरि सिताराम दिक्षीत यांना आपल्याजवळचा पैसा सत्कारणी लावण्यास प्रवृत्त केले.

साईबाबा भक्तांकडून जी दक्षिणा घेत त्याचा उपयोग ते स्वतःसाठी न करता गोरगरिवांना वाटून टाकत. याचाच अर्थ ते सर्वांना दान करण्यास प्रवृत्त करत असत. त्यांनी सांगितलेल्या श्रद्धा-सबूरी या महामंत्राने आज सर्वांचे भले होत आहे. आजही साईबाबा

अपने पंडित म्हणून निराश होण्याचे कारण नाही. श्री साईसत्चरित्र भक्तीभावे मनापासून  
 ज्ञानाचे श्री साईचे सतत चिंतन करावे, त्यांची शिकवण आचरणात आणावी. श्री दासगणू  
 महागजांची रचवत मंजिरी नित्याचे पाठांत असावी सर्व जीवमात्र, विषयी दया प्रेम  
 वैशुभाव असावा. जमल्यास हा दयाघन करुणासागर श्री साई शिरडी क्षेत्री जावून डोळे  
 भरून पहावा तो आपले हृदयात साठवावा इतरत्र तो निरंतर आठवावा म्हणजे अवघाची  
 समस्या सुखाचा करीन ॥ आनंद भरीन तिन्ही लोकी ॥



## साई साई दुमदुमे किर्ती

साई साई दुमदुमे किर्ती  
 निरु लामे भाविका स्फूर्ती ॥१॥  
 नगर त्रिल्ला शिरडी गांव  
 जाला स्थळा येई अनुभव  
 दूर संकटे देविता भाव  
 रम्य परिसर प्रशांत मूर्ती ॥१॥  
 भाविक भक्त सात्वीक वृत्ती  
 बाबा देती अद्भुत शक्ती  
 भेटली बाबा येते प्रचिती  
 अगणित जन दर्शना येती ॥२॥  
 जगा आले मानव रूपा  
 निम्मीम प्रेम केली कृपा  
 भक्तोमार्ग दिशला सोपा  
 समाधी स्थिरावली प्राण ज्योती ॥३॥  
 सकळ धर्मांचे जन सहवासात  
 स्वप्ने घेवुनी रमले जगात  
 येता प्रसंग चमत्कार बहुत  
 मोजवळ कृती तोषविली तृप्ती ॥४॥  
 धन्य निर्थ महिमा महान  
 फुटती भक्त मुख समाधान  
 साध्य होण्या मंगल ध्यान  
 संप्रेम करितो पूजा आरती ॥५॥

— श्री. अ.प. गुजर

सेक्टर नं. ७ विल्डींग ११/२५६  
 अन्ताप हिल वडाळा मुंबई ४०० ०३७

## शिरडीचे बाबा साई

शिरडी आहे गांव लहान  
 बाबांचे ते क्षेत्र महान  
 खंडोबाचे देऊळ मोठे  
 म्हाळसापती होते तेथे-,-  
 बाबा येती शिरडी गांवी  
 पती बदले "यांचे साई"  
 तेंच नाव ते प्रसिद्ध झाले  
 सकल जनांना समजून गेले-,-  
 तेथे आहे मशिद माई  
 दर्शन घेण्या होते घाई  
 चावडीवरी बाबा बसती  
 भक्त जाऊनी दर्शन घेती-,-  
 पालखीचा सोहळाच मोठा  
 आनन्दाला नसेच तोटा  
 दाटी भक्ती जनांची होते  
 तरी पालखी दर्शन मिळते-,-,-

— सौ. प्रज्ञा ब्रीद

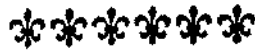
२६ नवयोजना सदन  
 ताडदेव, मुं. ३४



चराचरी वास करून आहेत. त्यांनी योगशक्तीने पेटविलेल्या धुनितील उदीने आजही अनेकांची दुःखे दूर होत आहेत.

साईबाबा निवृक्षाच्या छायेत बालमूर्ती रूपात प्रगट झाले त्यावेळी तेथील अनेकांनी त्यांचा जन्मठिकाणचा शोध घेण्याचा प्रयत्न केला. परंतु त्यांचा थांगपत्ता अद्यापही कोणाला लागलेला नाही, आणि कधीही लागणार नाही. कारण दयाघन परमेश्वर शिर्डी गावी अवतरले. श्री साईनाथ आजही भक्तांच्या पाठीशी गुप्त रीतीने राहून त्यांना संकटमुक्त करून अंतर्धान पावत आहेत. याची प्रचिती अनेकांना येत आहे. श्री. साईबाबांनी आपल्या वचनात म्हटले आहे तुम्ही कोठेही असा, मला अनन्यभावाने हाक मारा. मी सदैव तुमच्या पाठीशी उभा आहे."

अशा या श्री सद्गुरु साईबाबांच्या चरणी शतशः प्रणाम.



## नित्य मी जीवंत जाणा हेची सत्य

— श्री या.ना. यम्पलवार

सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक

पूर्व माध्यमिक शाळा निमगाव

जिल्हा - चंद्रपूर

प्रभाकर या माझ्या मोठ्या मुलाचे पोटात प्लीहा वृद्धी होऊन बरेच दिवस झाले त्याचे ऑपरेशन करिता नागपूर मेडिकल कॉलेज मध्ये अनेक वाऱ्या झाल्या शेवटी बाबांना साकडे घातले त्या वेळेस ऑपरेशन झाले पाहिजेच त्या प्रमाणे बाबांच्या कृपेमुळे दि. २४।१८।५ ला निर्विघ्नपणे ऑपरेशन पार पडले प्रकृती सुधारणा होत गेली, परंतु एकाएकी दि. १३।१८।५ ला प्रकृती बिघडली की एकदम मृत्यूच्या दाढेतच मुलगा जावून पोहचला. शेवटी बाबांचा धावा सुरू करून श्रीसाईबाबा तूच मुलाचा रक्षणकर्ता आहेस असे म्हणून बाबांवर भार टाकला मुलगा जगणे अशक्य होऊन गेले. डॉक्टरनी सांगितले की तुमचा मुलगा दोन तासात जाईल. लगेच बाबांची उदी त्याच्या तोंडात टाकली आणि बाबांवर विश्वास टाकला लगेच बाबांनी हाकेला ओ दिली. दुसरे दिवशी दि. १४।१८।५ ला मुलगा थोडा शुद्धीत आला प्रकृतीस थोडा थोडा आराम होत जावून दि. २७।१८।५ ला मेडिकल मधून सुट्टी मिळाली आज प्रकृती फारच अशक्त आहे ती बाबांचे कृपेने बरी होईल अशी दृढ आशा बाळगतो

माझ्या मुलास यमाच्या दाढेतून श्री साईबाबांनीच ओढून आणून माझे स्वाधीन केले हे अगदी सत्य आहे.

माझा दुसरा अरूण मुलगा एम.ए.च्या परिक्षेत सेकंड यावा म्हणून श्री बाबांना अड्डाहास पूर्ण साकडे घातले असता श्री साईबाबांनी ही माझी अट पूर्ण केली.